

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU İLE İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
ÜYELERİNDEN OLUŞAN KARMA KOMİSYON
ALT KOMİSYONU TUTANAKLARI

-----0-----
1 Temmuz 2026 Çarşamba
-----0-----

KONU

- Başkanlık sunuşları

- KDK kararlarına olumlu yönde cevap veren bazı kurum ve kuruluşların söz konusu kararlara ilişkin çalışmaları hakkında idarelerin üst düzey temsilcilerinin dinlenilmesi

- a) İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü
- b) Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü
- c) Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
- ç) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

- KDK tavsiye ve dostane çözüm kararlarına yüksek oranda olumlu yaklaşan idarelerin üst düzey temsilcilerinin dinlenilmesi

- a) Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
- b) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı
- c) Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Müşavirler Odaları Birliği
- ç) İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı

1 Temmuz 2026 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.36
BAŞKAN: Behiye EKER (İstanbul)
----- 0 -----

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Alt Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli kamu denetçilerimiz, kurum ve kuruluşlarımızın saygıdeğer temsilcileri, değerli basın mensupları ve kıymetli katılımcılar; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Alt Komisyonumuzun 4'üncü Toplantısını açıyorum.

Değerli üyelerimiz, bilindiği üzere, Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Alt Komisyonunun 10 Şubat 2026 tarihli toplantısında, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2025 Yıllık Raporu hakkında inceleme yapmak üzere Alt Komisyonumuz kurulmuştur. Alt Komisyonumuzun 11 Mart 2026 tarihli ilk toplantısında çalışma usul ve esasları belirlenmiş, 8 Nisan 2026 tarihli 2'nci toplantısında ise kamu denetçilerimizden görev alanlarına ilişkin ayrıntılı bilgi alınmıştır. 13 Mayıs 2026 tarihinde gerçekleştirilen 3'üncü toplantımızda ise Kamu Denetçiliği Kurumunun 2025 Yıllık Raporu kapsamında tavsiye kararlarına uymayan kurum ve kuruluşların temsilcilerini kamu denetçilerimizle birlikte dinledik ve üyelerimizin değerlendirmelerini aldık. Böylece, ilgili kurum ve kuruluşların Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını neden uygulanabilir bulmadıklarına ilişkin gerekçelerini kapsamlı şekilde değerlendirme imkânı bulduk. Alt Komisyon üyelerimizin katkıları, kamu denetçilerimizin değerlendirmeleri ve kurum temsilcilerimizin katılımıyla verimli, yapıcı ve istişareye dayalı bir toplantı gerçekleştirdiğimize inanıyorum. Bugün ise Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye ve dostane çözüm kararlarına yüksek düzeyde uyum sağlayan kurum ve kuruluşlarımızı toplantımıza davet etmiş bulunuyoruz.

Daha önceki yıllarda yaptığımız gibi, Kamu Denetçiliği Kurumunun istediği bilgi ve belgeleri süresi içerisinde verme konusunda hassasiyet gösteren ve kurumun önerileri doğrultusunda işlem yapmak suretiyle diğer kurumların ortalamasından daha fazla uyum göstererek duyarlılık sergileyen kamu kurum ve kuruluşlarını Komisyonumuzda takdir etmek istiyoruz. Uygulamamızın diğer kurumlarımız için bir örnek teşkil edeceğini umuyor, Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uyumu teşvik etmesini temenni ediyoruz.

Toplantımızın bu bölümüne geçmeden önce, Alt Komisyonumuzun değerlendirmeleri sırasında tespit ettiğimiz bazı kararlar üzerinde görüşmelerde bulunmak istiyoruz. 2025 Yıllık Raporu üzerinde yaptığımız incelemelerde bazı tavsiye kararlarına ilgili idarelerce olumlu cevap verildiği görülmekle birlikte, kararların uygulanma sürecinin geldiği aşama hakkında ilave bilgi alınmasına ihtiyaç duyulduğu değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, hem kurumlarımızın yapıcı yaklaşımlarını takdir etmek hem de tavsiye kararlarının hayata geçirilmesi sürecini yakından takip etmek amacıyla toplantı çağrı yazımızla dağıtmış olduğumuz söz konusu kararları birlikte ele alacağız. Bugünkü toplantımıza 8 farklı kurumumuzu davet etmiş bulunuyoruz. Davetimize icabet ederek vatandaşlarımızın şikâyetlerine ilişkin hususların en üst düzeyde istişare edilmesine imkân sağladığınız için her birinize teşekkür ediyor, gerçekleştireceğimiz görüşmelerin olumlu sonuçlara vesile olmasını temenni ediyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumu ile Bakanlık ve kurum temsilcilerimiz buradalar. Tutanaklara geçmesi açısından dilerseniz şimdi katılımcılarımızın kendilerini tanıtmalarını isteyelim sırayla.

Buyurun lütfen. (Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Efendim, tekrar hoş geldiniz.

Hepinize tekrar hoş geldiniz diyerek şimdi gündemimizdeki konuların görüşülmesine geçiyoruz.

Toplantımızın usulü hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum. Öncelikle Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına olumlu yönde cevap veren idarelerin söz konusu kararlar doğrultusunda yürüttükleri çalışmalar hakkında görüşmeler gerçekleştireceğiz. Ardından Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye ve dostane çözüm kararlarına yüksek düzeyde uyum sağlayan idarelerimize ilişkin değerlendirmelerde bulunacağız. Görüşmeler sırasında ilgili kamu denetçilerimizi dinledikten sonra kurum yetkililerimize söz vereceğiz.

Sayın üyeler, değerli katılımcılar; şimdi kurumlarımızın olumlu yönde cevap verdiği bazı Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarına ilişkin yürütülen çalışmaların seyri hakkında bilgi almak üzere yapacağımız görüşmelere başlıyoruz.

İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü 2025/8831 numaralı başvuru hakkında verilen 7/11/2025 tarihli tavsiye kararı: Kamu Denetçiliği Kurumunun nakdî tazminat ödenmesine ilişkin 2025/8831) numaralı başvuru hakkında verdiği tavsiye kararına ilişkin İçişleri Bakanlığı tarafından olumlu cevap verildiği görülmüştür.

Konuyla ilgili olarak Kamu Denetçimiz Sayın Abdullah Cengiz Makas'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Makas.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok değerli kurum temsilcilerimiz; hepinizi öncelikle Kamu Denetçiliği Kurumu adına selamlıyorum. Bugün, burada, özellikle, seçtiğimiz, aslında yüzlerce, binlerce başvuru arasından seçtiğimiz birkaç özel kararı size arz etmek için huzurunuzdayız. Bir tanesi de İller İdaresi Genel Müdürlüğüne verilen bir tavsiye kararı. Şimdi, bu tavsiye kararını özel

kılan şey, bize göre, hukuka uygun olsa bile hakkaniyete uygun olmayan bir sonuç ortaya çıkmış, bunu inceleme sonucunda tespit etmişiz ve bir tavsiye kararıyla, evet, bu işlem hukuka, mevzuata uygun olabilir ama şu şu şu nedenlerle -ki bunu tavsiye kararımızda detaylı bir şekilde açıkladık- hakkaniyete uygun olmadığı için vatandaşın bu başvurusunun karşılanması gerektiğine ilişkin bir karar verdik. İşte bizim için özel olan da bu. Onun için Kamu Denetçiliği Kurumunu diğer denetim mekanizmalarından ayıran temel yönün aslında bu hakkaniyet olduğunu sürekli vurguluyoruz. Bunu ona aslında bir örneklik teşkil ettiği için özellikle öne çıkarmak istedik. Bu bakımdan, Komisyonumuzun bunu takdir edip bu kararı öne çıkarması ayrıca takdire şayan. Çok teşekkür ediyoruz.

Tabii ki 5 kamu denetçimiz var, farklı alanlarda çalışıyorlar. Bunlar hukuk ve hakkaniyete uygunluk denetimi yapıyorlar. Vatandaşlarımızın bize başvuruları olduğunda konularına göre kamu denetçilerimiz bu denetimleri bitirdikten sonra kurumumuzdan ilgili kurumlara tavsiye kararları gidiyor.

Şimdi, hakkaniyet denetimi hukukun yerine geçen bir denetim değildir, bu anlama da gelmez, yeni bir hüküm de ortaya koymaz fakat hayat sürekli değişiyor, çok farklı durumlar ortaya çıkabiliyor. Dolayısıyla, kanunun çizdiği genel çerçeve ve kanunun amacına yönelik bu özel durumu gündeme getirerek, bir değerlendirme yaparak hukukun aslında bir tamamlayıcısı, dolayısıyla kazuistik yorumlarla, literal yorumlarla bir sonuç eğer adil görünmüyorsa, vicdanları sızlatıyorsa, hakkaniyete uygun bir durum çıkmıyorsa işte burada biz devreye giriyoruz. O bakımdan, görüştüğümüz, size arz edeceğimiz bu tavsiye kararı bu bakımdan oldukça önemli. Dolayısıyla, bu yaklaşımımızın, kurumumuzun bu özgün yaklaşımının bence en somut örneklerinden bir tanesi bu.

Peki, isterseniz konuyu bir özetleyeyim, konu şu efendim, özetle: Bir güvenlik korucusu hakkında 1999 yılında Nakdî Tazminat Komisyonumuz nakdî tazminat ödenmesine karar veriyor. İşlem aslında tamamlanmış, karar vatandaşa tebliğ ediliyor ancak çeşitli sebeplerle ödeme bir türlü gerçekleştirilmiyor ama aradan uzun yıllar geçiyor, sonra vatandaş bu hakkını talep ediyor. Bu kez, tabii, zaman aşımı diye bir şey var karşımızda. Zaman aşımı gerekçesiyle bu talep karşılanmıyor. Dosyayı incelediğimizde gördük ki ortada aslında idarenin vermiş olduğu kesinleşmiş bir ödeme kararı var yani kanuna, hukuka uygun bir şekilde bir ödeme kararı var ancak bu karar şu veya bu sebeple yerine getirilememiş. Ödemenin neden yapılamadığına dair de böyle bizi ikna edici bir sebep de ortaya konamamış, açıklanamamış. Dolayısıyla başvurusunun, vatandaşın özel konumu, bu olayın özel durumu sebebiyle hakkaniyet denetimi sonucunda, evet, zaman aşımı görüyoruz, var ama hakkaniyet açısından bunun yerine getirilmesine ilişkin bir karar verdik. Bu, bizim açımızdan da çok önemliydi çünkü hem nakdî tazminat ödenmesine ilişkin bir... Çünkü idareler biraz çekingen davranıyorlar özellikle Sayıştay denetiminden dolayı. Dolayısıyla bu çok kıymetli bir şeydi. Kurumumuz, idarenin açıklamadığı veya kendi kusuru olmayan bir sebepten dolayı mağdur edilemeyeceğinden yola çıkarak hukuk güvenliği, meşru beklenti ilkeleri ve hukukun genel prensipleri göz önünde bulundurularak bu ödemenin gerçekleştirilmesine ilişkin bir karar verdi. Bunu uzmanlarımız arasında da kurum içerisinde de tartıştık aslında ama biz dedik ki: Hayır, madem 6328 sayılı Kanun size bu yetkiyi veriyor, Anayasa'mız veriyor dolayısıyla biz, bize düşeni yaparız ve takip ederiz. Gönderdik çünkü genel yaklaşım idarenin buna uymayacağı yönündeydi, uyamayabileceği yönündeydi yani böyle bir yaklaşım vardı maalesef. Böyle bir şey vardı, onu da ifade etmek isterim.

Şimdi, dolayısıyla İçişleri Bakanlığımız bu tavsiye kararımızı dikkate aldı. Özellikle İller İdaresi Genel Müdürümüz ve Tazminat Komisyonu üyelerimiz oy birliğiyle dikkate aldılar ve gündemlerine aldılar. Komisyon, yaptığı yeniden değerlendirme sonucunda başvurucaya nakdî tazminat ödenmesine karar verdi; 277.925,11 kuruş ödenmesine karar verdi ve bu durum resmî yazıyla da Kamu Denetçiliği Kurumumuza, bizlere bildirildi. Tavsiye kararımızı işte bu hakkaniyet perspektifiyle değerlendirerek gereğini yerine getiren İçişleri Bakanlığımıza ve özellikle de bu işe katkı sağlayan İller İdaresi Genel Müdürümüz Sayın Mehmet Emin Bilmez'e -ki buradalar- kendilerine huzurunuzda çok teşekkür etmek istiyorum çünkü bu değerlendirmemiz sonucunda idarenin bu yaklaşımla birlikte değerlendirme yapması çok değerli ve bunun artık somut bir idari işlem hâline dönüşmesi de takdire şayan bir durum. Dolayısıyla, bunun gibi örnekler tabii ki var ama bu çok öne çıkan, bizi de çok iyi yansıtan bir örnek olduğu için özellikle bunu gündeme getirdik, özellikle Komisyonumuz da bu kararı seçerek hem kamuoyuna hem Komisyonumuzun değerli üyelerine açıklama fırsatı vermiş oldu bize.

Son olarak şunu söyleyeyim: Bu karar, Kamu Denetçiliği Kurumunun hakkaniyet denetiminin teorik bir kavram olmadığını, somut bir işleme dönüştüğünü, vatandaşın hayatına doğrudan dokunan, adalet duygusunu güçlendiren ve idareye duyulan güveni artıran sonuçlar üretebildiğini gösteren çok güzel bir örnek.

Hepinize saygılar sunuyorum efendim, tekrar Genel Müdürümüze -burada- ve Kurumumuza teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Kamu denetçimiz Sayın Abdullah Cengiz Makas'a teşekkür ediyoruz.

Söz konusu tavsiye kararına ilişkin İçişleri Bakanlığınca yapılan işlemler hakkında Komisyonumuza bilgi vermek üzere söz İller İdaresi Genel Müdürü Sayın Mehmet Emin Bilmez'e veriyorum.

Sayın Bilmez, buyurun.

TÜRKİYE İLLER İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ MEHMET EMİN BİLMEZ - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerimiz, sayın kamu denetçileri ve kamu kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

1997'de Erzurum'un Kemah ilçesinin Kemeryaka köyünde nöbet tutarken bir korucumuz teröristlerin saldırısı sonucu yaralanıyor, 1999'da da nakdî tazminat kararı veriliyor ve kendisine tebliğ ediliyor ama nakdî tazminatını alamadığına ilişkin on dokuz yıl sonra tekrar bize başvuruyor. On dokuz yıl geçtiği için, on yıllık mutlak zaman aşımı olduğu için biz talebini yerine getiremedik. Böyle yüzlerce davamız var zaman aşımına ilişkin. Biz reddediyoruz, mahkemeler de talepleri reddediyor çünkü zaman aşımına uğramış, diğer hakları elde ediyorlar ama bu tazminatı on yıllık zaman aşımına uğradığı için alamamıştı. Sonra Kamu Denetçiliğine başvuruyor, Kamu Denetçiliğinin raporu... Kanunlar bizim elimizi bağlamıştı, Kamu Denetçiliği bu haksızlığı giderecek bir tavsiyede bulununca, karar bize ulaşır ulaşmaz bir ay içinde hem karar aldık hem ilgiliye tebliğ ettik hem ödemesini yaptık ama muhtemelen arkadan gelecek birçok kişiye de örnek oldu çünkü daha önceden elimizde onlarca dava var, tazminatı zaman aşımından dolayı biz reddetmişiz, mahkemeye gitmişler, mahkemeler hepsini reddediyor. O zaman aşımında bir gerekçe, mazeret kabul etmiyor ama burada bu korucumuz on dokuz yıl sonra "Ben paramı alamadım." diye müracaat ediyor, o süre zarfında hiçbir yere bir müracaatı olmuyor, tebliğ tarihinden on dokuz yıl sonra. Aynı günde ödemesini yaptık. Onun için, bize bu yolu açtığı için Kamu Denetçiliği Kurumumuza teşekkür ediyoruz.

İnşallah, bundan sonra, zaman aşımından dolayı mağdur olan ve zarar gören, şehidi olan ailelerimize de böylece güzel bir yol açılmış oldu. Ben emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, şükranlarımı sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Genel Müdüřümüze paylaştığınız bilgilerden ve yaptığınız değerlendirmelerden dolayı teşekkür ediyoruz. Hukuk evet ama hakkaniyet de olmazsa olmaz olarak kıymetli bir karar olmuş. Denetçimize de teşekkür ediyoruz.

Konuyla ilgili söz almak isteyen üyemiz var mı?

Sayın Bilici, buyurun.

MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Evet, ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi, Mehmet Emin Bilmez Bey, Sayın Valim, geçmişte Van'da birlikte çalıştığımız kıymetli bir devlet adamıdır. Tabii ki bu tür talepler gelmesi durumunda sadece hukuki boyutuyla değil, inanıyorum ki vatandaşa yardımcı olma babında insani boyutuyla da elinden geleni yapacaktır, yapıyordur. Aynı şekilde, Kamu Denetçiliği Kurumunun aslında ne kadar önemli bir boşluğu da doldurduğu bu örneklerle ortaya çıkıyor. Tabii, benim tavsiyem, bu Kamu Denetçiliği Kurumunun tanınırlığını daha da artırmamız gerektiğini düşünüyorum. Bazen talepler geliyor, ben yönlendirmeye çalışıyorum vatandaşlarımızı ama şunu görüyorum ki birçok vatandaşın hâlen böylesi bir kurumun varlığından veya bu kurumun faaliyet alanlarından çok da haberdar olmadığını görüyorum. "Bu kurumumuzun tanınırlığını artırmaya yönelik nasıl bir çalışma yapabiliriz?"in üzerinde de bence müsait bir zamanda konuşmamız gerektiğini düşünüyorum.

Ben emeği geçen herkese tekrar teşekkür ediyorum, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz Mustafa Vekilim.

Başkaca söz almak isteyen var mı?

Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ben de bu çok özel kararın aslında hukukun erişemediği ya da hukukun gerçekten hakkaniyete uygun kararları, yazılı kurallarsa bile veremediği bir ortamda, veremediği bir yolda Kamu Denetçiliği Kurumunun böyle bir hakkaniyet denetimiyle yol açmış olmasını çok önemli ve kıymetli buluyorum. Tabii ki Kamu Denetçiliği Kurumuna teşekkür ediyoruz ama aynı zamanda da Sayın Mehmet Emin Bilmez'e ve İçişleri Bakanlığı ve diğer kurumlara da teşekkür etmek lazım bu kararın alınmasında önemli katkı koyan.

Tabii, Sayın Vekilimin de ifade ettiği gibi, aslında bu şekilde hakkaniyet denetimiyle, hak kaybına uğramış, hukuki yöntemlerle hakkını elde edememiş yurttaşlarımızın Kamu Denetçiliği Kurumu vasıtasıyla bu hakka erişiminin de daha etkin bir şekilde duyuruyla hak arama yollarından biri olarak belirlenmesini ve bunun da yaygınlaştırılmasını önemli buluyorum. Ben de Sayın Vekilimin de ifade ettiği gibi, hem Kamu Denetçiliği Kurumuna hem Sayın Bilmez'e temsil ettiği kurum adına teşekkür ediyorum ama vatandaşlarımızın da idareye, devlete ve hukuka olan güveninin daha da yükseltilmesi adına Kamu Denetçiliği Kurumunun bu işlevinin daha yaygın bir şekilde duyurulması gerektiğini ben de ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum tekrar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Gülizar Vekilim teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, Kamu Denetçiliği Kurumumuzun büyük bir özveriyle almış olduğu bu tavsiye kararı ve İçişleri Bakanlığımızın da buna çözüm yolu bulması ve çözüme kavuşması çok kıymetli, hepinize çok teşekkür ediyorum.

Tabii, Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumuyla beraber birçok farklı hak arama yollarını çeşitlendiren kurumlar açıldı. İnsanlarımız, hak ararken işte, gerek Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu gerek Kamu Denetçiliği Kurumu gerek CİMER gibi birçok farklı kurum üzerinden haklarını, hak yollarını aramaya başlamıştır. Bu da hükümetlerimiz döneminde insanların demokrasiye ve haklarını almaya daha rahat ulaşmalarının önünü açmıştır. Bundan dolayı da Sayın Cumhurbaşkanımıza da çok teşekkür ediyorum, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Ahmet Vekilim, teşekkür ediyorum.

Mustafa Vekilim, buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Başkanım, öncelikle misafirlerimize hoş geldiniz diyorum.

Tabii, kararı duyunca biz hukukçuların ilgisi biraz daha artıyor çünkü hukuk fakültelerinde bize öğretilen temel doktrin kanunilik esası yani hâkim de önündeki kanunu, meri mevzuatı uyguluyor. Tabii, vazgeçilmez kaide de usul esasa mukaddemdir yani esastan önce usul gelir. Dolayısıyla usuli yönden gittiğimiz zaman haklı olduğunu düşünsek bile hâkim doğal olarak önündeki mevzuata bağlı. İşte, aslında, bu kritik kararlar, örnek kararlar, alternatif hak arama yollarının ne kadar isabetli olduğunu, gelişmeye ne kadar açık olduğunu gösteriyor. Kamu Denetçiliğimizin bunu kabul ediliyor görmesi, buna emek vermesi takdire şayan, teşekkür ediyoruz. İçişleri Bakanlığımızın da -ki İçişleri Bakanlığımız önemli bir kurum, her şeyiyle önemli bir kurum- güvenlikçi, böyle statükocu bir anlayışın ötesinde hak merkezli, adalet merkezli yaklaşımı esasen gerçekten sistem olarak insana verdiği değeri gösteriyor. Örnek olması açısından çok memnun olduğumu belirtiyorum, tebrik ediyor, teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz Mustafa Vekilim.

Sait Vekilim, buyurun.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Ben de teşekkür ediyorum. Sizlere de misafirlerimize de teşekkür ediyorum.

Her zaman işin maddi yönünü illa ki bir mana yönünün tamamlaması lazım. Hazreti Ömer döneminde onun bir valisi bir cami yapmak ister ama cami Hristiyan'ın arsası içerisinde ve Hristiyan arsasını vermek istemez. O vali yetkili insanları gönderir, değeri eğer 5 liraysa 10 lira verir, o kabul etmez. O da "Madem senin malının değerinin üstünde bir şey vermişiz, bu adalettir yani adaletle davranıyoruz..." Mesele uzundur, kadın Hazreti Ömer'e mektup gönderir ve valiyi geri çağırır, "Senin aldığın bu karar hukuka uygun olabilir ama hakkaniyete uygun değildir. Hakkaniyete uygun olabilmesi için kadının kendi niyetiyle yani iradesiyle bunu vermesi gerekir..." Şimdi, karar alma makamında bulunan insanlara Allah bir ölçüt tanıyor:

(Hatip tarafından Şuarâ suresinin 182'nci ayetikerimesinin okunması)

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - "İstikametli teraziyle tartın." diyor, istikametli terazi ise hakkaniyete uygun olan terazidir.

Ve unutmayalım, yine bir ayette:

(Hatip tarafından Kâf suresinin 17'nci ayetikerimesinin bir kısmının okunması)

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - "Sağınızda ve solunuzda iki tane gözetleyici melek var, ağzınızdan çıkan her şeyi onlar yazarlar."

Yine, ayrı bir surede, Ra'd suresinde, 2 kameraman melekten de bahseder.

(Hatip tarafından Ra'd suresinin 11'inci ayetikerimesinin bir kısmının okunması)

"Önden ve arkadan birileri sizin davranışlarınızı çeker." Dolayısıyla Allah'ın kitabında bize gönderdiği ölçü şu: Sözlerimiz de davranışlarımız da hiçbirisi boşa gitmez. Adaletle muhalif olan sözlerimiz ve davranışlarımızdan dolayı Allah'ın huzurunda yargılanacağız ve hesap vereceğiz. Bu hassasiyetlerle davranmamız gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Başkaca söz almak isteyen üyemiz yok.

Katkı veren arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü 2025/11831 numaralı başvuru hakkında verilen 12/12/2025 tarihli tavsiye kararımız: Kamu Denetçiliği Kurumunun çevrim içi yemek siparişi platformlarınınca uygulanan komisyon oranlarına ilişkin 2025/11831 numaralı başvuru hakkında verdiği tavsiye kararı üzerinde görüşmelere başlıyoruz.

Konuyla ilgili Kamu Denetçimiz Sayın Özcan Yıldız'a söz veriyoruz.

Sayın Yıldız, buyurun lütfen.

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, kamu kurumlarının değerli temsilcileri; sizleri şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Çevrim içi yemek sipariş platformlarına ilişkin Trabzon ilinden bir esnafımızın başvurusu üzerine harekete geçtiğimiz bir dosya. Dosya kapsamında, Ticaret Bakanlığımızdan, Maliye Bakanlığımızdan, Gelir İdaresi Başkanlığımızdan, Merkez Bankasından, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden, bununla birlikte Ankara ve İstanbul Ticaret Odasından ayrıntılı bilgi ve belgeler talep ettik. Neticede gördük ki Sayın Başkan, dünyanın farklı yerlerinde bu çevrim içi yemek sipariş platformları faaliyet göstermekte, hatta pek çoğu uluslararası şirket konumunda. Bununla birlikte, dünyanın farklı yerlerindeki komisyon oranlarını müşahade ettiğimizde şunu fark ettik: Ülkemizdeki komisyon oranları hem çok yüksek hem bu platformların esnafa dayattığı sözleşmeler açık ve sarih değil hem de birtakım kampanya veya kurye kullanımı gibi metazori birtakım yaklaşımlar içerisindeler. Şöyle ki firmanın kendi kuryesini kullanması durumunda yoğun faaliyet, yoğun başvuru veya yoğun bir şekilde müşteri kabulünün olduğu saatlerde bu yemek sipariş platformları o müşteriyi kapatıyorlar; dolayısıyla nihai kullanıcılar hiçbir şekilde bunu görmüyor. Söz konusu çevrim içi yemek sipariş platformlarını 30 milyonun üzerinde tekil kullanıcının kullandığını, dolayısıyla Türkiye'de neredeyse her evden birinde vatandaşlarımızın bu hizmetten faydalandığını müşahade ediyoruz. Vatandaşımızın iddiası, bu oranların yüzde 60'a kadar çıktığı. Evet, biz bunu tetkik ettiğimizde komisyon oranı yüzde 40'lar civarında. Buna KDV ekleniyor, bununla birlikte birtakım kurye kullanımıyla birlikte bu oran yüzde 60'a geliyor. Sayın Başkanım, siz aslen Mersinlisiniz, şöyle bir örnek vereceğim: Bir vatandaşımız bir tantuni sipariş ediyor, bu tantuniyi esnafımız 100 TL'ye mal ediyor, 100 TL'nin içerisinde esnafın kirası, maliyetleri, vergileri ve kârı söz konusu fakat bunu bir çevrim içi yemek sipariş platformundan sipariş ettiğinizde 160 liraya nihai kullanıcıya gidiyor ve 60 TL'sini söz konusu platform alıyor. Bu platformları da ifade etmek gerekirse teknoloji yoğun platformlar yani çalışan sayısı bu odadaki insan sayısı kadar değil Sayın Başkanım. Dolayısıyla, burayı böyle büyük bir yatırımla gelen bir yabancı sermaye gibi de değerlendirmemek lazım, istihdam yaratan bir kurum olarak da değerlendirmemek lazım. Burada ciddi anlamda vatandaşın üzerinde bir baskı var.

Bununla birlikte, bir husus daha var Sayın Başkanım. Firmanın piyasada gücü çok fazlaysa, büyük bir firmaysa ve bu şubeleşme yoluyla çok büyük kullanıcılara ulaşıyorsa -isim vermek istemiyorum ama hazırın anlamıştır- bu firmalar çok daha düşük orandan platformlarla anlaşma yapabiliyor. Söz konusu firmalar yüzde 3 ve 5'le yapabilirken bu anlaşmayı, küçük esnaf yüzde 40'la yapıyor. Ayrıca, dediğim gibi, uluslararası literatürde taramalarımız neticesinde hem Ankara Ticaret Odasının hem İstanbul Ticaret Odasının bizimle paylaştığı verilerde de şunu çok net olarak gördük: "Kapitalizmin kalesi" diye nitelendirilecek ülkelerde bile bu oranın yüzde 30'u geçmediğini, ortalama olarak da yüzde 15 ila 30 arasında kaldığını net bir şekilde gördük.

Nihayetinde, tavsiye kararımızda üç farklı konuya dikkat çektik: Ticaret Bakanlığına yönelik, yemek sipariş platformlarının uyguladığı komisyon oranlarına makul, ölçülü ve maliyet esaslı bir üst sınır, bir tavan getirilmesini tavsiye ettik ve etkin bir denetim mekanizması önerdik. Bununla birlikte, az önce ifade ettiğim büyük firmalara uygulanan avantajlarla ayrıca çevrim içi yemek sipariş platformlarının ülke sathında oligopol bir piyasaya sahip olmamakla birlikte, bazı iller açısından, örneğin İstanbul'da bir firmanın, İzmir'de bir firmanın, Ankara'da başka bir firmanın oligopol piyasası yaratacak birtakım mekanizmalara sahip olduğunu müşahade ettik. Onunla ilgili de bu konuda rekabeti bozacak bir yapı varsa diye Rekabet Kurumuna tavsiye kararında bulunduk. Bununla birlikte, TESK'e ve TOBB'a da yüksek komisyonların esnaf ve KOBİ'ler üzerindeki yıkıcı etkilerine dair kapsamlı sektörel bir araştırma yapılmasını önerdik.

Akabinde, Sayın Başkanım, memnuniyetle ifade edeyim -Genel Müdürümüz Adem Başar Bey buradalar, kendilerine de teşekkür ediyorum- çok kısa bir süre içerisinde 2026/1 sayılı Hizmet Bedellerinin Şeffaflığının Sağlanması Hakkındaki Genelge'yle Ticaret Bakanlığımızın önemli bir adım attığını görüyoruz. Tabii, Genel Müdürümüz bilgileri verecektir ama bizim muradımız burada kurumsal olarak bunun genelgeden daha üst bir normla, bir yönetmelikle düzenlenmesi ve bir üst sınır getirilmesi hususunda da takdirlerinize arz ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın denetçimize teşekkür ediyoruz açıklamaları için.

Söz konusu tavsiye kararına ilişkin Ticaret Bakanlığınca yapılan işlemler hakkında Komisyonumuza bilgi vermek üzere sözü İç Ticaret Genel Müdürü Sayın Adem Başar'a veriyoruz.

Sayın Başar, buyurun lütfen.

TİCARET BAKANLIĞI İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ADEM BAŞAR - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, değerli katılımcılar; hepinizi Bakanlığım ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Evet, bizden önce İçişleri Bakanlığımızın konuyla ilgili bir değerlendirme ve sonuç... Tabii, orada çok daha tekil bir işlem olduğu için Genel Müdürlüğümüzün şeyiyle hızlı bir şekilde sonuçlanmış ama bizimkinin tabii, etki alanını düşündüğümüzde birazcık daha geniş perspektiften bakmamız gerekiyor. Olayı hakikaten biz de önemsiyoruz. Aslında bize bu konular iletiliyor, farklı yönlerle iletiliyor; gerek e-ticaret gerekse klasik perakende ticaret anlamında iletiliyor.

Önce size birkaç istatistik vermek isterim. Türkiye'de şu an yemek sektöründe yaklaşık 292.859 tane fiziki pos kullanımı var. Bunların da 128.826 adedi yani yaklaşık yüzde 44'ü e-ticarette faaliyette bulunuyor. Türkiye'de şu an pazarda 4 tane firma var ama bu firmalardan ikisinin birleşme durumu var önümüzdeki günlerde; 3 olacak, biri biraz küçük. Tabii, işin rekabet hukuku veya rekabet boyutu ayrı bir boyutu. Dolayısıyla, bu gerçeklikte bugün restoranlarımız da yoğun şekilde bu kanalı kullanmak durumundalar, bu kanalı kullanmazlarsa ticari faaliyetlerini sürdürmeleri kolay değil.

Şimdi, evet, değerli denetçimize ve kurumumuza da teşekkür ediyoruz, gerçekten de bize bu anlamda yol gösterici oldu.

Şöyle bir durum var: Şimdi, rakamların yüksekliğiyle ilgili eleştiriler bize de geliyor ve biz aslında bazı adımlar attık ama öncelikle şunu söyleyeyim: Aslında "komisyon oranı" dediğimiz salt komisyon oranı daha düşük, yüzde 10-12 bandında. Bunun için de tabii ki doğrudur, büyüklere yönelik daha düşüyor bu oranlar çünkü -hakkaniyet tartışılabilir burada ama- ticaretin dengesi gereği yüzlerce şubesi olanın pazarlık gücü ile 2-3 şubeli bir işletmenin pazarlık gücü farklı; ona komisyon oranı daha yüksek, yüzde 10-12 bandında, öbürüne yüzde 3-4'lere kadar düşüyor. Aslında 3-4 oyuncunun da komisyon oranları benzeşiyor, bizde o veriler var yani yüzde 10-12 bandında. Ama esas birtakım yan maliyetler var. Bu yan maliyetlerin bir kısmı gerçekten maliyet, bir kısmı da kötüye kullanılmaya müsait alanlar; özellikle kurye maliyetleri var, kurye maliyetleri ciddi bir maliyet. Şöyle bir durum var, burada özellikle bunu vurgulamak isterim: Şimdi, verdiğiniz tantuni örneğinde, doğru, o rakam yüzde 60'lara kadar çıkıyor ama sorun şurada: Yüzde 70'in üzerindeki sipariş oranı 650-700 lira bandı altında ve bu bandın o aracı on-line e-ticaret siteleri için kurye maliyetini karşılamada çok yeterli olmadığına ilişkin sektörün bizimle farklı kanallardan paylaşımı var. Başa baş noktanın onun üzerinde başladığına ve onun üzerine kârlılık durumu olduğuna çünkü 100-150-200 liralık bir siparişte kurye maliyetinin aslında maliyeti yükselttiğine ilişkin onların da bize beyanları var.

Bizim için bir anlamda şöyle: Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü olarak oda ve borsalar da bize bağlı, ticaret odaları, TOBB, tabii bizim beraber çalıştığımız, bizim gözetim ve denetimimizde olan kurumlar; esnaf odaları da aynı şekilde Bakanlığımızın uhdesindeki yapılar. Zaten onlarla her zaman yoğun temaslarımız oluyor bizim, farklı başlıklarla da bizim o temaslarımız oluyor. Geçmişte bir alanda bir düzenleme yapmıştık, yemek çekleriyle ilgili, komisyonla ilgili birtakım sınırlamalar getirmiştik ama o alan biraz daha steril bir alan, orada masraflar, oranın işleyişi birazcık daha farklı ve o biraz da Perakende Ticaret Kanunu'na dayanıyordu, o kanundaki yetkilerimiz birazcık daha güçlü bu anlamda.

Şimdi, bu tarafa geldiğimizde, Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da malumunuz 2022 ve 2024 yıllarında önemli değişiklikler yapıldı Meclisimizin takdiriyle. Aslında o değişikliklerin ilk 2022 versiyonunda komisyonla ilgili kanuna özel bir madde yazılması düşünüldü ama yazılmadı, o tercihi Meclisimiz uygun görmedi çünkü ticari rekabetin orada sürdürülmesine ilişkin bir anlayış o zaman belirmişti. Ama bizim Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da aynen Perakende Ticaret Kanunu'nda olduğu gibi iki tane temel başlığımız var çok önemseydiğimiz; birincisi, işletmelere, KOBİ'lere, satıcılara yönelik ödemelerin zamanında yapılması; bu çok önemli finansal devamlılığı sağlamak adına. Bununla ilgili özellikle perakende ticaret tarafında ve e-ticaret tarafında başladık, yoğun denetimler yapmaya hazırız, perakende ticaret tarafında yoğun cezalar uyguluyoruz aksi tespitlerimiz olursa. Aynı şekilde, yine önemli bir başlık "haksız ticari uygulama" dediğimiz başlık var, bu başlıkla da aslında taraflar arasındaki güç dengesini kendi lehine ya da karşı tarafın aleyhine, hakkaniyete aykırı şekilde kullanan fiilleri kanun haksız ticari uygulama olarak değerlendiriyor ve hepsini idari yaptırıma bağlamış durumda. Bizim Perakende Ticaret Kanunu ve Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un bu anlamdaki yetkilerini kullanma yönünde irademiz var; Perakende Ticaret Kanun'unda yoğun olarak kullandık, e-ticaret sektöründe kullanmaya başladık.

Burada, denetçimizin de ifade ettiği gibi, aslında o genelgeyi de biz o kanunun ruhu ve komisyon oranlarına doğrudan kanunda bize bir yetki verilmediği için "Bu şartlar içinde ne yapabiliriz?" düşüncesiyle sektöre de istişare, özellikle bizim Ankara Ticaret Odası, İstanbul Ticaret Odası ve her iki şehirdeki esnaf odalarımızla yoğun temaslarımız sonucunda çıkardık. Genelgede önemli başlıklara değindik, kısaca onlardan size açıklamada bulunmak isterim. Şunu söyledik öncelikle: Komisyon ve diğer hizmet bedellerinin satıcı paneller üzerinden satıcılara açık, anlaşılır ve ayrıntılı şekilde gösterilmesi. Yani satıcı kendisinden ne komisyon alınıyor, komisyon dışında bir rakam alınıyorsa eğer, bir maliyet unsuru ya da satıcının rızasıyla reklam vesaire bir işlem yapılıp da o karşılanıyorsa bunlar açıkça gösterilecek.

Yine, siparişin onaylanması aşamasında alıcıya yönelik de bazı ifadelerde bulunduk: Siparişin satıcıdan alıcıya oluşturulmasına ilişkin giderlerin satıcıdan tahsil edildiği ve bu giderlerin komisyon, taşıma, görünürlük ve benzeri hizmet bedellerinden oluşabileceğine ilişkin bilgilendirme yapılmasına yer vermek durumundalar. Siparişin oluşturulması, iletilmesi ve sonuçlandırılması için zorunlu olan asli hizmetler, örneğin siparişin elektronik ortamda alınması ve aracı hizmet sağlayıcıya iletilmesi, ödeme sürecinin işletilmesi ve siparişe ilişkin temel altyapı hizmetleriyle kampanya katılım kapsamında satıcıya herhangi bir ek hizmet sunulmaksızın yalnızca kampanyaya katılım gerekeciyle ilave hizmet bedeli tahsil edilmemesi. Kampanya kapsamında satıcıya ek hizmet sunulması hâlinde sunulacak hizmetlerin ve bunlara ilişkin bedellerin kampanyaya katılım öncesinde satıcıya açıkça bildirilmesi. Reklam, kampanya, indirim ve diğer ek hizmetlere katılımın satıcının onayına bağlı olması. Özellikle bu reklam ve kampanyalarla ilgili yoğun yakınmalar vardı, orada istemedikleri hâlde kampanyaya katıldıkları, zorlandıkları yönünde. Bununla ilgili

olarak kanunun ruhundaki şeyi "İşletmelerin rızası olmadan kampanyaya katılmaya zorlayamazsınız." diye genelgeyle açıkça ifade ettik.

Bir başka şey, yine şunu yapıyorlardı: Örnek veriyorum, diyelim ki bin liralık bir menüde indirim yapılıyor, 900 lira yapılıyor; komisyonu yüzde 10 alıyorsa, yüzde 12 alıyorsa bin lira üzerinden alıyordu ama aslında satıcıya 900 lira geçtiği için orada da bir şey oluşturuyordu. "Burada o komisyonu gerçek bedel üzerinden, 900 lira üzerinden alacaksınız." diye genelgeye bunu açıkça yazdık. Ve ayrıca da satıcı ve platformun birlikte kampanya veya indirim uygulaması hâlinde komisyon bedelinin alıcının ödediği bedele platformun karşıladığı indirim tutarının eklenerek -işte bu söylediğim Sayın Başkanım- bulunan tutar üzerinden hesaplanması gibi 6 tane başlığı bizim genelgemize koyduk.

Burada da o tarihten bu yana belirli ilerleme kaydettik ama bu süreç dinamik bir süreç, sektör çok çabuk yapı değiştiriyor; eleştiriler olacaktır, beklentiler olacaktır, biz bunları takip edeceğiz ama özellikle kanundaki haksız ticari uygulama ve ödeme sürelerine ilişkin bizim irademiz net, bunu sektöre çok net söylüyoruz. Komisyon oranlarına ilişkin olarak kanunda bize tanımlanmış açık bir yetki yok. Dolayısıyla komisyon oranlarına bir tavan getirmek, başka tereddütlerimiz de var ama hukuki olarak da şu mevcut kanunumuzla mümkün olduğu noktasında çok emin değiliz ama bunu yapmak rekabeti bozmak vesaire gibi birtakım tereddütleri de aklımıza getiriyor ama bunun dışındaki -özellikle tekrar vurgulamak isterim Sayın Başkanım- haksız ticari uygulama yapmak yani işletmeleri kampanyaya zorlamak, işletmeleri bir yerlerden mal veya hizmet almaya zorlamak, işletmelere parasını vadesi içinde bizim kanunla belirlediğimiz süre içinde ödememek gibi hususlarda gerçekten de bize somut ve bunun şahsi başvuru olarak da değil sektörü temsil eden dernek ve odalardan da gelmesi durumunda biz o noktada sektöre hiçbir şekilde tolerans göstermeyeceğimizi kendilerine Bakan Yardımcısı düzeyinde benim defalarca yaptığım toplantılarda ifade ettik ve genelgemizde de bunu aslında yazılı hâle getirdik, hakikaten de bu alan önemli ve bunu takip ediyor olacağız Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Çok kıymetli.

Teşekkür ediyoruz Sayın Başar'a, Sayın Genel Müdürümüze paylaşmış olduğu bilgilerden ve yaptığı değerlendirmelerden dolayı.

Konuyla ilgili söz almak isteyen üyemiz var mı? Peki, başkaca söz almak isteyen üyemiz yok.

Katkı veren arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Sırada, Toplu Konut İdaresi Başkanlığımızın 2025/3224 numaralı başvuru hakkında verilen 9/5/2025 tarihli tavsiye kararı ile 2025/7173 numaralı başvuru hakkında verilen 11/9/2025 tarihli dostane çözüm kararı.

Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2025 yıllık raporunda Toplu Konut İdaresi Başkanlığının 2025/3224 numaralı konuyla ilgili başvuruya ilişkin kurumun verdiği tavsiye kararı doğrultusunda işlem tesis ettiği ve 2025/7173 numaralı başvurunun ise dostane çözüm yoluyla sonuçlandırıldığı belirtilmiştir. Bilindiği üzere, Kamu Denetçiliği Kurumunca uygulanan dostane çözüm usulü başvuran ile ilgili idarenin uzlaştırılması suretiyle vatandaşlarımızın şikâyetlerinin kısa sürede ve etkin bir biçimde çözüme kavuşturulmasını sağlayan önemli bir uyuşmazlık çözüm mekanizmasıdır.

Konuyla ilgili, Kamu Denetçimiz Sayın Özcan Yıldız'a söz veriyoruz.

Sayın Yıldız, buyurun lütfen.

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Sayın Başkanım, tekrardan teşekkür ediyorum.

Burada, efendim, Toplu Konut İdaresi Başkan Yardımcımız ve Daire Başkanımız var. Ben, söze başlamadan önce her ikisine de ayrı ayrı teşekkür ediyorum çünkü çok yakinen kurmuş olduğumuz diyalog neticesinde sorunların hızlıca çözüldüğünü ifade edebilirim. Bu bakımdan, Toplu Konut İdaresi Başkanlığımıza şükranlarımızı arz ediyoruz Kamu Denetçiliği Kurumu olarak.

Efendim, iki tane dosyamız var; bir tanesi tavsiye kararı, bir tanesi dostane çözüm. Müsaadeniz olursa önce dostane çözümden söz etmek isterim.

TOKİ tarafından yapıлып akabinde teslim edilen Ali Gümüş başvurusu, 2025/7173. TOKİ tarafından konutunu teslim alan vatandaşımız yapımda birtakım eksikliklerin, birtakım noksanlıkların olduğunu ifade ediyor hem ısıtma sisteminde hem su basma durumu hem mutfak kapısının arızalı olması. Burada, TOKİ idaresiyle yapmış olduğumuz görüşmelerde, hem yazışmada hem şahsen telefon görüşmelerinde hızlı bir şekilde harekete geçtiklerini ve söz konusu firmaya yönelik birtakım yaptırımlarla başvuranın iddia ettiği hususlarla ilgili çok ivedi bir şekilde o eksikliklerin, noksanlıkların tamamlandığını, tarafımıza bildirildiğini hem resmî yazıyla hem fotoğraflarla, akabinde -bizim başvuranla yapmış olduğumuz görüşmelerde de vatandaşın memnuniyetini ifade edebilirim size- sorunların giderildiğini ve talep ettiklerinin fazlasıyla yerine getirildiğine ilişkin... Dolayısıyla vatandaş memnun olunca, idare de hareket edince dostane çözüm kararı yazmış olduk efendim; bunu böyle anlatmış olayım.

İkinci başvurumuz Selim Özlük dosyası. Kamu Denetçimiz Sayın Abdullah Cengiz Makas hakkaniyet denetimini çok güzel ifade ettiler; bu bir hakkaniyet dosyası, Selim Özlük'ün dosyası; ondan söz edeceğim. 1996 yılında, Batman'ın Hasankeyf ilçesinde ailesiyle birlikte ikamet ederken bir baraj yapımından dolayı sel baskınına uğruyor köyleri, devletimiz kendilerine terditli bir talepte, bir seçenekte bulunuyor, diyor ki: "Kastamonu ilinden arazi verebiliriz sizlere ya da arzu ederseniz Kilis ilinde hazır afet konutlarımız var, sizi buraya yerleştirebiliriz." Vatandaşımız da coğrafya daha yakın olması hasebiyle Kilis ilini tercih ediyor ve devletimiz Kilis ilinde afet konutlarına söz konusu aileyi yerleştiriyor. Selim Özlük, başvuranımız, 1996 yılında Kilis iline yerleşen... Tabii, Sayın Vekilimiz de burada; o, Kilis'e çok hâkim, belki konuyu da yakinen biliyordur. Selim Özlük, 1996 yılında söz konusu ailenin bir çocuğu. Akabinde, gün geliyor, zaman geçiyor, 6 Şubat depremi gerçekleşiyor. 6 Şubat depreminde de bu vatandaşımız dar gelirli vatandaşlara yönelik Toplu Konut İdaresinin yapmış olduğu konuta başvuruda bulunuyor ve öyle sanıyorum ki daha önce Toplu Konut İdaresinin ilan şartlarında daha önce kullanmadığı bir kıstas getiriliyor. Bir, Kilis ilindeki nüfus kütüğüne kayıtlı olmak, ayrıca Kilis ilinde ikamet ediyor olmak. Öyle sanıyorum ki 6 Şubat depremlerinin o yıkıcı etkilerinden dolayı söz konusu konut stokunun oradaki vatandaşların kullanımına açılması için aslında yerinde de bir uygulama gibi gözüküyor ta ki böyle arızı bir durum oluşana kadar yani hakkaniyet denetimi söz konusu olana kadar. Selim Özlük, tabii, Kilis ilinin nüfus kütüğüne kayıtlı değil, Batman ilinin nüfus kütüğüne kayıtlı ama 1996 yılında gelip Kilis iline yerleştirilmiş devletimiz tarafından. Şimdi, hâl böyle olunca vatandaş ildeki bütün

şartları kovalıyor; kaymakama gidiyor, valiye gidiyor, akabinde cumhuriyet savcısına, müracaat savcısına gidiyor, ilin milletvekillerine danışıyor ve nihayetinde şunu görüyorlar ki idare hukuken herhangi bir hata, herhangi bir yanlış yapmamış; ilan şartları belli, kişi ilan şartlarına uymuyor maalesef, fakat burada hakkaniyet denetimini düşündüğümüz zaman, bu kişi Batman ilinde de aynı ilan şartlarında bir şart açılrsa Batman kütüğüne kayıtlı fakat Batman ilinde ikamet edemiyor. Dolayısıyla kişi ciddi anlamda bir hak ihlaline uğrayacak. Biz, yine, TOKİ idaremizle hemen görüştük, sağ olsun Daire Başkanımız burada Ayhan Karaca Bey, biz Koordinatör Daire Başkanımızı gönderdik kendilerine, henüz hiçbir karar yazılmamışken -bunu dikkatlerinize arz ediyorum Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri- TOKİ idaremiz bize şunu söyledi: "Biz, vatandaşın mağduriyetini gördük, sizin ellerinizdeki bilgi ve belgelere müşahade olduk ve nihayetinde sizden bir tavsiye kararı gelirse biz bu karara uyacağız." Efendim, daha karar yazılmadan, sağ olsun, TOKİ idaremiz bu konuda bir irade beyanında bulundu ve kendilerine tavsiye kararımız ulaştığı andan itibaren yapı stoklarında bulunan bir daireyi Selim Özlük'e verdiler.

Selim Özlük'le ilgili bir anekdota daha yer vermek istiyorum Sayın Başkanım. Selim Özlük dar gelirli bir vatandaş, 4 çocuğunun 3'ü üniversiteye devam ediyor, kapıcı, bir kapıcı dairesinde oturuyor. Dolayısıyla Toplu Konut İdaresinin dar gelirliyle yönelik yapmış olduğu konuttan toplumumuzda en fazla istifade edebilecek kişilerin belki başında geliyor. O anlamda da hakkın yerine teslim edilmesi açısından çok önemli bir husus oldu.

Biz, TOKİ idaremize, kıymetli yetkililerine, Başkan Yardımcısına, Daire Başkanına çok teşekkür ediyoruz. Bu diyalogumuzu ve bu iletişimimizin devamını da talep ediyoruz.

Saygılarımı arz ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz Sayın Denetçimize.

Söz konusu başvurulara ilişkin Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca yapılan işlemler hakkında Komisyonumuza bilgi vermek üzere sözü Başkan Yardımcısı Sayın Murat Aydın'a veriyoruz.

Sayın Aydın, buyurun lütfen.

TOPLU KONUT İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MURAT AYDIN - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, sayın kamu denetçilerimiz ve değerli hazırunu ben de Toplu Konut İdaresi ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Kamu denetçimizin de izahatı çok net ve açtı, ben de teşekkür ediyorum ve çok da üzerini şekillendirmek istemiyorum. Bizim, söz konusu Ali Gümüş şikâyetiyle alakalı olan işimiz 2021'in Şubat ayının 5'inde ihale yapmış olduğumuz bir iş; Palandöken ilçesi, 642 konut, cami ve ticaret merkezi olan bir projeydi, bu 100 bin konut kapsamında idaremiz bunu yapmış idi. İşin geçici kabulü 17/12/2024 tarihinde onaylandı. Biz de 642 konutun tüm hak sahiplerine 9/2/2025 ve 13/2/2025 tarihleri arasında yer teslimini gerçekleştirdik. Bizim işlerimizin geçici kabul süreci ile kesin kabul süreci arasında kalan kısmında, bu teslim sürecinde hak sahipleri tarafından tespit edilen kusurlar ve kullanım sürecinde ortaya çıkacak, çıkma ihtimali olan tüm noksanlıklarla alakalı geçici bakım dönemi personelinin sahada ihtiva ediyoruz ve bu çıkan hatalı imalatlarla alakalı, eksikliklerle alakalı bu bakım personeli hataların tamamını gidererek işi kesin kabule hazır hâle getiriyor. Bu işle alakalı da biz ivedi şekilde müdahalemizi yaptık.

Yine, Ali Gümüş'ten, işlerle alakalı, 25/6/2025 tarihinde tespit tutanaklarını da aldık, bir noksanlık olmadığının da tespitini yaptık.

Ayrıca, ben, çok kısa, alanla ilgili de bilgi vermek istiyorum, çok detaylı çalışmalar vardı ama onları izah etmek istemiyorum. Alanımızın görselleri bunlar; bu, Palandöken'de; bunlar küçük ama orada büyük görüntü de koyabiliriz. Bu alan 600 konuttan oluşan bir alandı; 100 bin konut kapsamında, tamamı sosyal konut kapsamında yapılan konutlardı. Var olan sürecin üzerinden bir kış geçti. Fiziki olarak elimizde o alanla alakalı herhangi bir noksanlık, eksikliğimiz şu an için mevcut değil. Vatandaşlar burada gönül rahatlığıyla oturmaya devam ediyor durumdalar. Ben de ayrıyeten, hassaten hepinize çok teşekkür ediyorum.

Diğer konuyla ilgili ise Daire Başkanı Ayhan Karaca size bilgi paylaşımında bulunacak inşallah.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Toplu Konut İdaresi Başkanımıza teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Karaca.

TOKİ FİNANSMAN DAİRESİ BAŞKANI AYHAN KARACA - Sayın Başkanım, kıymetli hazırun; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Özellikle Kamu Denetçiliği Kurumumuza bu tavsiyesinden dolayı çok teşekkür ediyorum. İkili ilişkiler ve ziyaret sonucunda böyle bir netice elde edildi. Şimdi, konuyu zaten Sayın Denetçimiz çok net bir şekilde ifade etti, ben de özetlemeye çalışacağım.

Başvuru sahibi, kura yöntemiyle satışa sunulan, başvuru dönemi olan 2 ve 29 Ağustos 2024 tarihleri arasında şartlarının tamamen uyduğunu ifade ederek müracaatında bulundu. Bizim Toplu Konut İdaresi sosyal konutlarda birtakım kriterler koyuyor. Bu kriterler nedir? Üzerine konut olmama şartı, gelir şartı, ikamet şartı, nüfusa kayıtlı olma şartı gibi birtakım şartlar var ki listede diğer şartlara uymasına rağmen bu, Selim Özlük konusunda da -ikamet şartı ve nüfusa kayıtlı olma şartı, ikisi tek şart- nüfusa kayıtlı olma kısmına uymadığı için hak sahibi olmasına rağmen, kurada çıkmasına rağmen -sözleşme aşamasında bunları belgelemek zorundalar- belgeleyemediği için sözleşmesi yapılamamış idi. Ta ki Kamu Denetçiliği Kurumumuzun bu konuyla ilgili bizimle temasa geçmesi ve konuyu özetlemesi, destekleyici birtakım açıklamaları neticesinde, işte, Batman ilinde bulunan köyünün baraj altında kalacak olması sebebiyle ailenin Kilis'te iskân edilmesi, 97 senesinde 2510 sayılı İskân Kanunu gereğince başvuranın babasına tahsis edilen arsa tapu senediyle birlikte değerlendirildiğinde başvurana TOKİ tarafından yapılan konut projelerine başvuru için aranan şartların tamamını sağlamaması nedeniyle hakkı iptal edilmişti. Ama bu aşamada İçişleri Bakanlığı, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden alınan tarihçeli yerleşim yeri belgesinin incelenmesinin akabinde burada bir fiili imkânsızlık oluşmuştu. Yani ikameti her ne kadar Kilis'te olmasına rağmen nüfusa kayıtlı olma yeri Batman'da görülmesi sebebiyle hak kaybına uğramıştı. Az önce Sayın Denetçimizin bahsettiği gibi, tersi durumda da Batman'dan konut alamayacağı ortaya konulduğunda, biz 13 Mayıs 2025 tarihli yazımızla Kamu Denetçiliği Kurumumuza konuyla ilgili satış sözleşmesi imzalayacağımızı bildirdik. Selim Özlük, 15 Mayıs 2025 tarihinde sözleşmesini imzaladı, şu an evinde oturuyor. Bu konuyu da bu şekilde çözmüş olduk.

Bütün taraflara hassaten teşekkür ediyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Biz teşekkür ediyoruz Daire Başkanımız Sayın Karaca'ya sunduğu katkılardan ötürü.

Konuyla ilgili söz almak isteyen arkadaşlarımız var mı?

Önce Ahmet Vekilim, sonra Selçuk Vekilim olsun.

Buyurun Ahmet Vekilim.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Evet, konuyu biliyorum, ben de çok teşekkür ediyorum.

Selim Bey özellikle beni çok kez aradı, biz Valiyi aradık ama bir türlü çözüme kavuşturamadık ve Kamu Denetçiliği Kurumuna dilekçe verilmesini de ben tavsiye ettim yani önayak oldum "Ver dilekçe, biz çözemiyoruz ama orası çözecek inşallah bu konuyu." dedim. Çünkü hakkaniyete uygun olmayan bir durum vardı ama tabii, TOKİ Başkanlığı da işte, kendisindeki hukuka göre yani o yayınlamış olduğu bildiriye göre işlem yapıyordu. Sonuçta çok güzel bir karar çıktı, özellikle Özcan Bey'e çok teşekkür ediyorum ve TOKİ Başkanlığımızın almış olduğu karara. Bunun daha güzel tarafı da bunun tıpkı Yargıtay kararları gibi emsal teşkil etmesi çünkü buna benzer farklı yerlerde de vardır mutlaka. İşte, Kamu Denetçiliği Kurumunun önemini bir kez daha görmüş olduk.

Emeği geçenlere teşekkür ediyorum, Allah razı olsun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Selçuk Vekilim, buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, çok kıymetli konuklar, sayın bürokratlar; ben de esasen Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına olumlu yönde cevap veren bütün kurumları tebrik ediyorum, dostane çözüm kararlarını tebrik ediyorum, olumlu yaklaşan bütün kamu kurumlarını ben de tebrik ediyorum, sağ olun. Ancak TOKİ'yle alakalı bundan önce defaaten Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda konuşma yapmış "TOKİ mağdurları" diye bir kesimin sürekli muhatabı olan bir milletvekili olarak hazır sizleri de bulmuşken bir iki konuyu dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Öncelikle, tabii, dar ve orta gelirli vatandaşlarımızı ev sahibi yapmakla yükümlü sosyal konut kurumunun bugün -itirazlara ve şikâyetlere baktığımızda- daha ziyade bir müteahhit mantığıyla çalıştığını görmeye başladık. Bakın, bugün 2.500 konutluk İstanbul Tuzla'da 2+1 TOKİ konutu için vatandaşın önüne 245 bin lira ila 295 bin lira peşinat konuluyor, bununla da tabii, devam eden taksitlerde 240 ay vadeli taksitler 9.188 ile 180 ay vadeli 11.063 liraya kadar çıkıyor. 5.750 konutluk İstanbul Maltepe'de ise taksitler 13.500 ve 14.500 TL. Zaten dar ve sabit gelirli ya asgari ücretliler ya emekliler; bu, gelirlerinin yüzde 50, yüzde 60, yüzde 70'i anlamına geliyor. Üstelik bu taksitler sabit değil memur maaş katsayısına bağlı olarak da düzenlenmeye başlandı. Özellikle KDV'yle ilgili bundan önce defaaten, şifahi alınan sözlere rağmen yüzde 1'e düşmemesi, TOKİ projelerinin bir kısmında yüzde 10'la devam etmesi de ayrı bir problem alanı olarak sürüyor. TOKİ artık dar gelirli değil ödeme gücü yüksek olanların ulaşabildiği bir sisteme döndü. Şunu sizler de biliyorsunuz ki yani el altından devirler başladı ödeyemedikleri için. Bunu Mustafakemalpaşa TOKİ'de çok fazla şikâyet alıyoruz, yaşıyoruz ve görüyoruz. Yalnızca İstanbul'da değil Ankara'dan İzmir'e, Diyarbakır'dan Gaziantep'e kadar Türkiye'nin birçok ilinde yükselen taksitler, ağır ödeme koşulları vatandaşı iyice bezdiriyor. TOKİ'nin ana mantığı olan dezavantajlı kesimlere, dar, sabit gelirli vatandaşlara sosyal konut temin etmek noktasındaki çalışma ana ruhuna bu kısmen aykırı oluyor.

Bir diğer hususi konuyu bir kez daha iletmek istiyorum: Bursa'nın Mustafakemalpaşa ilçesindeki 650 TOKİ konutuyla alakalı hâlen aşamadığımız bir sorun var; zeminin kaygan olması, defaaten uyarılmasına rağmen inşaatın devam etmesi, inşaatlar bittikten sonra 2 blokun yıkılması... Blokları nasıl yıktılar, biliyor musunuz sayın başkanlar? Mutfak dolaplarını takıp -kayma başladığı hâlde- kalorifer tesisatlarını döşediler, ondan sonra tekrar söküp blokları yıktılar; biz şahidiz. Bunu defaatle anlattık, TOKİ yetkililerine söyledik, Meclis kürsüsünde dile getirdik. Yıkıntıları duruyor.

Şimdi, ilginç olan şey şu: Ben bir mühendis değilim ama araları üçer metre olan 10 tane blokun ortasındaki farklı farklı 3 blokun zeminleri kayıyor, diğerlerine nasıl sağlam raporu veriyorsunuz? Şimdi, teslimatlar başladı, teslimatlarla ilgili -görüntüleri buraya getirme imkânım olmadı ama- dehşet eksiklikler var. İş şu noktaya geldi: "Alıyorsan al, almıyorsan hemen devret." Orada bir de simsarlar var, hemen devralmak için bekleyenler. Böyle bir gerçeklik var, bunu yok farz edemeyiz. Ben defaatle istedim, yalnızca ben istemedim -Sayın Bursa Milletvekilimiz de şahit olmuştur- akademik odalar, Mimarlar Odası buranın en başından plan, proje ve zemin etütlerini TOKİ Başkanlığından istedi; ortada zemin etüdü yok hâlâ.

Buradan bir kez daha kayıt duyuyorum: Yarın bir gün bu teslim ettiğiniz konutlarda yıkılma olursa -vallahı billahi- bu sürecin hepsinde bunları duymazdan gelenlerin hepsi vebal altında kalır.

Çevre, Şehircilik Bakanlığına yazdık, soru önergesi verdik. Üniversitenin, akademik odaların, Çevre, Şehircilik Bakanlığının varsa bir komisyonu çıksınlar, desinler ki: "Evet, biz bu zemin etüdünü bir daha yaptık." "Buraya 'Oturulabilir.' raporu versinler." diyoruz, bize rapor veren yok Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Vekilim, toparlarsak...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Hemen tamamlıyorum.

Böyle bir sorunu da TOKİ yetkilileri buradayken hususen -Bursa Mustafakemalpaşa Lalaşahin TOKİ bölgesi olmak üzere- dikkatlerinize sunuyorum.

Tekraren, Kamu Denetçiliği Kurumumuzun raporlarını ve bu raporlara olumlu yönde cevap veren kamu kurumlarını, dostane çözümlere imza atanları biz de dostane bir şekilde selamlıyoruz efendim.

Sağ olun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Gülizar Vekilim, buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli kamu denetçileri ve kurum temsilcileri, ben de tekrar söz alarak sizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, özellikle TOKİ konutlarındaki aidatlarla ve tamir edilmesi gereken meselelerle ilgili bir konu üzerinde öncelikle söz alacağım. Milletvekili olarak bize birçok ilden TOKİ konutlarındaki aidatların çok yüksek olduğu... Ki az önce diğer vekillerimiz de ifade

ettiler, sosyal konut dar gelirli ve kısıtlı gelire sahip olan yurttaşlarımızın konut edinebilmek adına başvurdukları... Konut edindikten sonra da burada çok cüzi gelirlerle hayatlarını idame ettirmeye çalışan bir yurttaş kitlesinden bahsediyoruz ancak TOKİ konutlarının yüksek aidatlarına ilişkin, vatandaşlarımızın birçoğunun bu aidatları ödeyemeyecek duruma geldiklerine ilişkin bize çok fazla sayıda başvuru var. Bu başvurular dışında, yine, konutlara taşınılmasından sonra konutlarda çok kısa sürede arızaların, yapımdan kaynaklı, yapım hatalarından kaynaklı problemlerin ortaya çıkmasına ve bunun da giderilmesi noktasında başvuruların yanıtızsız kaldığına ilişkin de birtakım şikâyetler bize geliyor.

Kamu Denetçiliği Kurumunun böyle bir konuda tavsiye kararıyla bu sorunu dostane bir çözüme eristirebilmiş olması gerçekten örnek olacak ve emsal teşkil edecek bir karardır, ben teşekkür ediyorum.

Ancak TOKİ'deki Sayın Başkana sormak isterim: Kamu Denetçiliği Kurumuna başvuru yapılmadan, bu dostane çözüm aşamasına kadar vatandaşların bu sürece gerek duymadan TOKİ İdaresiyle bu konuyu daha hızlı, daha etkin bir şekilde çözebilme olanağı yok mudur; bunun bir yolu, yöntemi yok mudur? İlla Kamu Denetçiliği Kurumuna mı başvurmaları gerekiyor?

Yine, bu yüksek aidat meselesinde de bir çalışma, üst tavan belirlenmesi gibi bir çalışma olabilir mi; bunu size sormak isterim.

Yine, Batman ve Kilis meselesi gerçekten örnek bir karar; bunun bu şekilde çözülebilmüş olması da çok önemli. Bu şartnameler hazırlanır iken, sözleşmeler hazırlanır iken şöyle bir kayıt konulsa belki de bu başvurulara ve bu mücadeleye gerek kalmayabilir: Belirli bir süre ikamet koşulu veya nüfusa kayıtlı olduğu yer koşulu gibi terditli bir sözleşmeye ek madde konulabilirse -sanıyorum- vatandaşlarımızın bu konudaki mağduriyetlerine daha henüz başlamadan çözüm üretilmiş ve mağduriyet hiç yaşanmamış olabilir.

Bir de biliyorsunuz, TOKİ, illerde yapılacak TOKİ konut sayılarına ilişkin açıklamalarda bulundu ve benim seçim bölgem Denizli'de de ilçeler arasında TOKİ konut sayısına ilişkin bir dağılım yapıldı. Bu dağılımın bir kriteri var mıdır? Çünkü bizim bir ilçemizin 26.231 nüfusu var, oraya 24 adet TOKİ konutu verildi; 6.243 nüfuslu diğer ilçeye 200 TOKİ konutu verildi; Yine, 31 binin üzerinde nüfusu olan ilçemizde de 22 konut yapılması öngörüldü. Buradaki kriter nedir? Nüfusa orantılı bir dağılım yapılması mümkün olmaz mı? Bunun nüfusa göre orantısız dağılımının sebepleri nedir? Bu konuda da bilgilendirirseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Gülizar Vekilim, teşekkür ediyorum.

İbrahim Vekilim...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Teşekkür ederim.

Gündemimiz doğal olarak ilk konuyla sınırlı ama genel bir giriş yaptıktan sonra da iki konuya ilişkin düşüncelerimi paylaşmak isterim. Daha doğrusu, önce gündemle ilgili kısmını söyleyelim.

Şimdi, öncelikle kamu denetçisi arkadaşlarımıza duyarlılık gösterip hak arama mücadelesinde böyle bir kurumun olduğunu bilen ve buraya başvuran yurttaşlarımıza -tırnak içinde- çözüm ürettiğini söyleyerek olumluluk anlatan arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz ama teşekkür değer bir şey olmadığını buradan ifade etmek isterim. Zira birinci konu eksikliklerle ilgili.

Şimdi, sizin doğrudan ya da taşeron firmalarla, müteahhit firmalarla, onların alt firmalarıyla sözleşmeleriniz ne kapsamda imzalanıyor? Yani yurttaşımız evini imzalanan sözleşmeler doğrultusunda eksiksiz, kusursuz ve tam olarak almak zorunda, idare olarak da siz bunu tam olarak teslim etmek zorundasınız. Bunu denetleyen yok mu? Yani vatandaş ısıtmadan şikâyet ediyor, suyla ilgili ya da su tesisatıyla ilgili sorunlarını aktarıyor, kapılarıla ilgili sorunlarını aktarıyor ama bu sorunlar çözülemiyor; nihai olarak -belki de Sayın Dal'ın yönlendirmesiyle- Kamu Denetçiliği Kurumuna başvuruyor ve sorunları ancak ondan sonra çözülebiliyor ve biz buradan alkışlamak durumunda kalıyoruz. Tam tersinin olması gerekiyor mu arkadaşlar? Bu konutlar vatandaşlarımıza sizlerle imzaladığı sözleşme hükümleri kapsamında tam ve eksiksiz olarak teslim edilmek zorunda değil mi? Edilmiyorsa -ki şikâyet konusunda edilmediği ortaya çıkıyor- idare olarak bunun denetim mekanizmaları noktasında kurumunuz ne yapıyor? Müteahhitlere, taşeron firmalara ilişkin bu teslim tutanakları, denetim tutanakları ve bunlarla ilgili yaptırımlar noktasında ne yapılıyor?

Unutmayalım ve akıldan çıkarmayalım ki bütün arkadaşlarımızın ortak talebidir. Aylardır, yıllardır bu Kurumda, bu Komisyonunda görev yapıyoruz. Elbette KDK'nin bilinirliğini ve tanınırliğini artırma noktasında düşüncelerimiz var, bunun daha çok bilinmesiyle ve insanlarımızın bir hak arama yolu olarak bu Kuruma başvurmasıyla ilgili -ama bilmeyenler için- bir çözüm önerir misiniz? Eskişehir'den de size sayısız örnekler verebilirim, aradan yıllar geçmesine rağmen yurttaşlarımızın, vatandaşlarımızın teslim edilen TOKİ konutlarına dair yaşamış oldukları sorunlarla ilgili olarak. Bilen geldi, başvurdu ve dostane çözüm ya da tavsiye kararıyla bir iki tane ya da beş on tane, yüz tane işlemi çözdük ama yüz binlerce insanımızın yaşadığı sorunların çözümünü nasıl sağlayacaksınız?

Şimdi, Gülizar Vekilim aidat yüksekliliği meselesine getirdi. Çıkıp "Ya, Türkiye'nin koşullarında 10 bin liralık taksit uygun." diyebilirsiniz ama 20 bin lira ücretle geçinmek zorunda olan yurttaşımızın gelirinin yüzde 10'unu taksit karşılayacaksa, elinden alacaksa ve hâlihazırda kirada oturuyorsa ülkenin yaşam koşulları içerisinde bu insanlarımız nasıl bu olanaklardan yararlanabilecek? Bu sorunun muhatabı belki TOKİ olmayacaktır ama hep birlikte kafa yormak zorunda değil miyiz? Onun için demiyor muyuz emeklinin sorunlarının, asgari ücretlinin sorunlarının ya da işsizlerimizin sorunlarıyla ilgili meselelerin Meclisten bir an önce çözüme kavuşturulması gerektiğini. Rakamlar size ait, bana ait değil. Yüzyılın projesi olarak tanımladığınız her iki projenizde yaklaşık olarak 8,5 milyona yakın yurttaşımız size başvuruda bulundu ve bunlardan yaklaşık 5-5,5 milyon başvuruyu geçerli kıldınız. Yapacağınız yaklaşık olarak 500 bin civarında konut. Öncekileri yapıp teslim edemediğiniz gibi, benim soru önergeme şu yanıt geldi 2022'yle ilgili kısmında: "236 bin hak sahibi tespit edilmiştir." Aradan üç yıl, dört yıl yakın süre geçmiş olmasına rağmen hâlâ o konutlar dahi yapıp teslim edilemedi ama can yakıcılığı ortada. 5,5 milyon geçerli başvuruya sahip yurttaşımız barınma kriziyle karşı karşıya.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - İbrahim Vekilim, toparlayabilirsek...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Buna çözüm üretmek zorundayız sevgili arkadaşlar.

Arsa meselesi inşaat maliyetlerinin en az yüzde 50'sini kapsayan meseledir ve hazine arazileri ile Millî Emlak arazileriyle bu karşılanabilmektedir. Dolayısıyla bu işlerin maliyetiyle ilgili kısmında dağıtımı, yapımı ve yurttaşlarımızın barınma sorunlarının

çözümüyle ilgili kısmında mutlaka gerekli işlemler yapılmalıdır. Aidat meselesi, yönetim meselesi, binaların, iş yerlerinin eksik teslim edilmesi, sosyal donatı alanlarının dahi yapılmamış olmasıyla ilgili ciddi sorunlarımızın olduğu çok ortada.

Ama dönüyorum şimdi, ezcümle, bu başvuruyla ilgili bir yurttaşımız başvurdu, teşekkür ederiz, olumlu karşıladınız. Başvurmayan, sorunları devam eden yurttaşlarımızla ilgili ya da bu eksik konutları teslim eden ve teslim alanlarla ilgili herhangi bir soruşturmanız var mı, yaptırım uyguladınız mı, Türkiye genelinde örnekler verebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Başkaca söz almak isteyen vekilimiz var mı?

Adem Vekilim, buyurun lütfen.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Evet, Başkanım, ben de öncelikle sizleri, kıymetli vekillerimizi, kamu denetçilerimizi ve kurumlardan yetkili arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Toplantımızın hayırlara vesile olsun.

Tabii, konumuz TOKİ ve TOKİ üzerinden yapılan çalışmalar, yapılan bu çalışmalar sebebiyle hak mahrumiyetleri ya da birtakım zararlar, ziyanlar, itirazlar varsa bunlara ilişkin TOKİ'nin genel tavrı ve bu tavır sonrası da vatandaşlarımızın hak arama arayışlarına Kamu Denetçiliğimizin cevabını tartışıyoruz. Ben, her şeyden önce "Marifet iltifata tabidir." prensibi gereğince bir buçuk, iki yıl içerisinde 455 bin konutu yapıp deprem bölgesindeki vatandaşlarımıza eksiksiz teslim eden TOKİ'mizi tebrik ediyorum. Bu uğurda emek veren bekçisinden işçisine, en uç noktasından bakanına varıncaya kadar tüm arkadaşlarımızı canıgönülden tebrik ediyorum. Bugün Almanya dört yıl, beş yıl boyunca sel felaketine uğramış bir şehri hâlâ imar edememişken bir buçuk, iki yıl içerisinde TOKİ'mizin bu denli devasa, devrim niteliğindeki bir yapıyı sayı olarak da yapıp teslim etmesi gerçekten takdire şayan. Bu konuda tüm arkadaşlarımızı ben tebrik ediyorum.

Öte yandan, tabii ki bu kadar sayıda konut yapılırken şunu da ifade edeyim -onun cevabını tam bilmiyorum, TOKİ Başkanımız buradaysa onu verebilirse- şimdiye kadar yapmış olduğumuz TOKİ üzerinden ne kadar konut var sayı olarak, hem AK PARTİ iktidarları döneminde hem AK PARTİ iktidarlarından önceki dönemde? Bu yapılan yapılara ne kadar itiraz oluşmuş sayı olarak, onu da öğrenebiliriz. Yani yapı yapılmış ama ne kadar sayıda bir memnuniyet var, ne kadar sayıda itiraz var, şikâyet var bunu da bilmemiz lazım. Tabii ki bir eseri yapıyorsak bunun denetimini de takibini de yapmak zorundayız. Bu noktada da bizi bilgilendirirseniz sevinirim.

Diğer taraftan, biz Çocuk Hakları Komisyonu olarak da deprem bölgelerini gezmiştik. Şimdi, bazen hakkı insanlara teslim etmediğimiz zaman neyi eleştirdiğimizi, neye çözüm aradığımızı bilemiyor hâle geliyoruz. O bakımdan... Mesela, Malatya'ya gittik. Malatya'da işte o zaman Mahmut Tanal Bey de vardı -burada olsaydı, keşke çok iyi olurdu- vatandaşlar geldi "Allah ömrümden alsın, Tayyip Erdoğan'a versin." adam geldi, bunu bize teslim etti. Mahmut Bey geliyor, Anadolu Ajansının mikrofonları da var, "Ya, sen ne diyorsun? Bak orada petekler eksikmiş, camı kırılmış, kapının kulpu yokmuş." diyor. "Yahu, Mahmut Bey, Allah aşkına, sen neden bahsediyorsun? Adam koskoca bir eser teslim etmiş, sen kapı koluyla karşı çıkıyorsun..."

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Sataşmayı duyarsa gelir buraya Mahmut Bey.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - İnsanlarımızın, vatandaşlarımızın devletine olan memnuniyetini itibarsız hâle getirmek istiyor. Gerek yok buna, bırak vatandaş bunu söylesin, ondan sonra eksikleri, talepleri, itirazları, şikâyetleri zaten alacağız, biz bunun için buraya geldik. Sonra illa "Petek eksikliği olan bir yer var." dedi. Ben dedim ki o zaman Radiye Başkanımıza "Başkanım, Mahmut Bey'in dediği yere muhakkak gidelim, televizyonu da alıp gidelim, neyse her şey açıkça ortaya çıksın." Gittik, Mahmut Bey, oradaki hacı amca, işte yaşlı bir amcamızı göstererek "Aha, bak, amcamız söyledi." dedi. Amca da "Ya, ben petek yok demedim ki gaz yok yani doğal gaz yok." dedi. Doğal gaz niye yok? Abone olmazsanız doğal gaz gelmez tabii ki. Ya, aboneliği de bırakalım orası yapsın, aboneliği de devlet yaparsa olmuyor, TOKİ yaparsa o da olmuyor. İşin bu tarafını, buradaki şey de görmemiz açısından söylüyorum.

Diğer boyutta da bu sayıyla ilgili, teslim edilen sayıyla alakalı...

Bir de son olarak Adıyaman'ın köyüne, Zey köyüne uğradık. Oraya benden önce Cumhurbaşkanımız da gitmişti. Oradaki vatandaş bize şunu söyledi: "TOKİ'ye ben teşekkür ediyorum, bana bir kurban parasına köy evini verdi." dedi ve on sekiz yıl ödemedi. Bunları bir tarafa koyacağız, bunları koyduktan sonra eksiklikleri biz tartışacağız. Ama yapılanları itibarsızlaştırmaya çalışırsak, yapılanları yok sayarsak, yapılanlara vatandaşlarımızın itirazlarını teşvik ve tahrik edersek bu da doğru olmaz. Yani bunu da yapmamız gerektiğini ifade ediyorum.

Tekrar, sayı olarak hem itiraz sayısını hem de teslim edilen konut sayısı ve itirazların hangi konularda yoğunlaştığına ilişkin bir cevap alabilirsem memnun olurum diyorum.

Tekrar toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz vekilim.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Başkanım, sataşmadan söz istiyorum.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Evet, sataşmadan ben de söz talep ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sataşma değil ama bu konu hakkında...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Kime sataşmışım ya? Siz Mahmut Tanal mısınız? Ne zaman oldu?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Temsil ediyorum ben de.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ya, kimse kimseyi temsil edemez.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - O zaman gıyabında konuşmayın Adem Bey. Şimdi burada olmayan bir insanı zan altında bırakıyorsunuz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hayır canım, bırakmıyorum. Mahmut Tanal'ı çağırın gelsin.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Gülizar Vekilim, çok kısa söz vereyim, çok kısa. Karşılıklı zikre dönmeden, çok kısa olarak, buyurun lütfen.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Buyurun cevap verin o zaman. Ya, biz yaşadığımız olayı anlatıyoruz. Siz orada değildiniz ki.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ama kişinin kendisi burada olsa...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ya, aleyhine bir şey söylemiyoruz ki, hakaret yok.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Yani, biraz daha gündeme dair konuşabilir miyiz?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hakaret olsa dediğiniz doğru.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ben bir konuyu toparlayacağım.

Tabii ki kendi siyasi partimizin bir milletvekili olması hasebiyle değil ama burada olmayan hiçbir milletvekiliyle yaşanmış ve ona cevap veremeyecek durumda olan bir arkadaşımızla geçen bir meselenin buraya aktarılması ve olumsuz şekilde bunun gündeme getirilmesini ben doğru bulmuyorum. Burada cevap hakkı yok.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Allah Allah, nasıl bulmuyorsunuz ya? Siz konuşmalarınızı, vekilleriniz hep bunun üzerine kuruyor. Nasıl oluyor, ben anlamıyorum yani. CHP'li vekillerimizin tüm konuşmalarını getirelim, hep olmayan vekillerimiz üzerinden konuşur ya. Nasıl doğru bulmuyorsunuz, ben onu anlamıyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - O zaman siz de olmayan vekiller üzerinden konuşulduğunda siz de aynı cevabı ona verebilirsiniz ama Sayın Tanal burada değil. Sayın Tanal bu... Biz vekiller olarak sizin de ifade ettiğiniz gibi orada değildik, yaşanan olaya tanıklığımız da yok. O nedenle tanıklık etmediğimiz ve arkasından da Sayın Tanal'ın...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Peki, ne demişiz yani Tanal'a ne demişiz?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ben sizi dinledim, sözümü kesmezseniz sevinirim.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Yok, ne demişiz yani?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Şimdi dediklerinizin hepsi tutanağa geçti, biz de biliyoruz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tabii ki canım, açık ve net söylüyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Burada olmayan bir milletvekiliyle aranızda geçmiş olan ve buradaki hiç kimsenin tanıklık etmediği bir meselenin Komisyonunda gündeme getirilmesini, burada bunun gündeme getirilmesini doğru bulmuyoruz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Aha, bakın, tanıklarımız burada.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - O nedenle Sayın Tanal'ın bulunduğu bir ortamda bunu anlatır, gereken cevabı da Sayın Tanal'dan alırsınız.

Teşekkür ederim.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tamam, eyvallah.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkürler.

İbrahim Vekilim, sizden de kısaca alırsam toparlayacağız çünkü konu dağıldı.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Öncesinde gündeme bağlı olarak arkadaşlarımız söz talep etmişler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Buyurun lütfen İbrahim Bey.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ben, Gülizar Vekilimizin söylemlerine aynen katılıyorum, bunu doğru bulmuyorum. Burada olmayan arkadaşlarımızla ilgili farklı farklı çelişkiyi içeren ifadeler kullanıyorsunuz. Bir diyorsunuz ki: "Petek dedi." sonrasında "Petek demedim, doğal gaz dedim." diyerek Sayın Tanal'a atıfla bazı cümleler kullanıyorsunuz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Bir kere doğru anlamamışsınız ki...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Bakın, Beyefendi...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tanal'a demiyorum ki ben onu.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ya, sen her şeye konuşmak zorunda mısın kardeşim ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hayır canım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Karşılıklı sataşmaya dönmeden Adem Vekilim, İbrahim Vekilim; konu anlaşılmalıdır diyelim.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Dinle, dinle; sonra ne söyleyeceksen...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Konuşan sensin ya! Sen niye bana cevap veriyorsun ya, gelsin Tanal versin yani. Bırak, Tanal'ın avukatlığını yapmak sana mı düştü yani!

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Beyefendi, toplantının yönetimini Sayın Başkan yapıyor, Başkanla muhatabım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Adem Vekilim, İbrahim Vekilim; konu anlaşılmalıdır, teşekkür ediyoruz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Avukatlığını yapmak sana mı düştü yani!

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ne demek ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - "Ne demek" ne? Hakaret varsa buyur konuş.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Bak, söylediğin cümleye... Bu toplantıyı germe kardeşim!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - İtham varsa konuş.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Germe bu toplantıyı ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Geren sensin! Bağırma bana!

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Adem Vekilim, İbrahim Vekilim...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Burada olmayan insanlarla ilgili konuşma hakkınız yok kardeşim! Ben bu kadar...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Bağırma, bağırma dur! Ben konuşurum; herkes hakkında konuşurum, herkes hakkında konuşurum.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ne demek ya! Nesiniz siz, kendinizi ne sanıyorsunuz?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Kimse hakkında ithamda bulunmam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Adem Vekilim, İbrahim Vekilim...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Her yerde bunu yapıyorsunuz, Genel Kurulda bunu yapıyorsun ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - İthamda bulunmam, senin gibi iftira atmam, yalan konuşmam ama konuşurum tamam mı!

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Neyini konuşuyorsun kardeşim! Adam gibi konuşun, ona itiraz eden yok! Allah Allah ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen adam gibi konuş!

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Müsaadenizle söze devam edebilir miyim...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Bir kere doğru anlamamışsın, lafı doğru anlamamışsın.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Neyi anlamamışım? Bak, tek tek yazıyorum kardeşim, tutanaklara da geçiyor!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Anlamadığın için doğru da yazmamışsın.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Tutanakları da alırsız, gereken cevaplar verilir.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Oradaki petek olayını Mahmut Tanal konuşmuyor, o amca konuşuyor bir kere.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Tamam, Adem Vekilim... Adem Vekilim...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Adam gibi, burada, Gülizar Hanım sataşmaya ilişkin ve düzeltilmesi gereken bir mevzuu söylüyor; niye rahatsız oluyorsun?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - İbrahim Vekilim, siz ses yükseltmeden...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen rahatsız oluyorsun ya!

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ben rahatsız olurum. Burada olmayan biri hakkında konuşma kardeşim, konuşamazsın!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ya, ben biri hakkında yaşanan olayı anlatırım.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Sabote de etme! Arkadaşlarımızla muhatabız, Sayın Başkanla.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Tamam...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben biri hakkında iftira atmam, yalan konuşmam senin gibi!

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ya, sen terbiyesizlik yapıyorsun bak!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Terbiyesiz sensin!

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Bana şimdi diyorsun ki "Senin gibi..."

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Şimdi konu... İbrahim Vekilim, istirham ediyorum.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Hanımefendi, düzeltin o zaman. Ne demek ya "Senin gibi yalan atmam." diyor. Ne demek bu?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ne demek yani?

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Sen terbiyesiz, saygısız bir adamsın!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hayır, sensin saygısız! Terbiyesiz...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Adem Vekilim, karşılıklı sataşmaya dönmeden...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Utanmaz adam ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Utanmaz sensin!

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ayıp ya! Burada yalan söyleyen kim?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ya, sana ne oluyor kardeşim ya, sana ne oluyor?

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ağzından çıkanı kulağın duysun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Adem Vekilim, İbrahim Vekilim...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Terbiyesizlik yapma!

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Sen yapıyorsun! Utanmaz adam ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Senin hakkında konuştuysam adam gibi konuş! Konuşmuyorsam da sen niye konuşuyorsun?

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Kimseyi, bak kimseyi zan altında bırakamazsın!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben kimseyi bırakmam.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ağzından çıkanı kulağın duysun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben her şekilde...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Ne demek ya, hakaret ediyorsun!

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Beş dakika ara veriyoruz.

Kapanma saati: 16.03

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 16.10
BAŞKAN: Behiye EKER (İstanbul)
----- 0 -----

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Kıymetli arkadaşlar, denetçilerimiz, kamu kurumundan görevli arkadaşlarım, vekil arkadaşlarım; İkinci Oturumumuza başlıyoruz.

Tabii, Kamu Denetçiliği Kurumumuzun hakkaniyet noktasında verdiği karar için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız TOKİ Başkanlığına teşekkür ediyoruz vatandaşımızın hukukunun muhafazası için. Ben genel bir teşekkür edeceğim; 455 bin deprem konutunu vatandaşlarımıza teslim eden TOKİ çalışanlarımıza, Bakanlığımıza şükranlarımızı sunuyoruz, muazzam bir çalışma çünkü. En son "1 milyon 750 bin" demiştik bir açılışta, TOKİ Başkanımız uyardı, "1 milyon 760 bin oldu." dedi sosyal konut noktasında. Yapmış oldukları muazzam çalışmalar için çok teşekkür ediyorum ve toplantımıza devam ediyorum müsaadelerinizle.

Son olarak, Kamu Denetçiliği Kurumunun bir zincir marketin yasal yükümlülüklerine aykırı şekilde plastik poşet satışı yapmaması uygulamasının idari yönden denetlenmesine ilişkin 2025/5194 numaralı başvuru hakkında verdiği tavsiye kararı üzerine görüşmelere başlıyoruz.

Konuyla ilgili Denetçimiz Sayın Özcan Yıldız'a söz veriyoruz.

Sayın Yıldız, buyurun lütfen.

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Sayın Başkanım, tekrardan teşekkür ediyorum.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Başvuramız Semih Atmaca. Bir zincir marketin kanunen zorunlu olarak bulundurması gerektiği hâlde plastik poşet bulundurmadiğı, bunun yerine kendisini bez veya kâğıt torba almasını teşvik ettiğini, dolayısıyla burada hem hukuka uygun davranmadığını hem de plastik poşetten daha pahalı olan kâğıt torba veya bez torba alınmasını şikâyet etmiştir tarafımıza. Konuya ilişkin idareміzle yapmış olduğumuz yazışmalar ve akabinde yaptığımız görüşmeler neticesinde bir tavsiye kararı verdik. Kararın içeriğine ilişkin bilgi arz edeceğim sizlere.

Efendim, söz konusu zincir marketler plastik poşet bulundurmak durumundalar fakat bununla birlikte ücretli veya ücretsiz olarak kâğıt, bez ve daha dayanıklı olabilecek torbaları vatandaşın hizmetine sunabilirler fakat bu zincir marketimiz -tırnak içerisinde- "çevrecilik" adı altında "Ben çevreyi koruyorum. Dolayısıyla o yüzden plastik poşet vermiyorum, bunun yerine kâğıt torbayı daha olumluyorum." deyip vatandaşa kâğıt torba alma zorunluluğu getiriyor ama bunu da daha yüksek bir fiyattan vatandaşın almasını temin ediyor. Dolayısıyla çevreciliği yapıyor ama bütün yükümlülüğü vatandaşın sırtına yüklüyor. Vatandaş bu noktada bize geldi, şikâyetinde bulundu. Biz de araştırmamızı, incelememizi yaparken şunu yaptık: Söz konusu zincir markete kâğıt poşet üreten firmaya bir üretici firmaymış gibi teklifte bulunduk "Bize söz konusu kâğıt poşeti ne kadardan üretirsiniz?" diye. Gördük ki söz konusu vatandaşa satılan poşetten çok çok daha düşük bir fiyata bu torbayı alabiliyorsunuz fakat vatandaşa verilen fiyat arasında makas çok yüksek, market aynı zamanda kâğıt poşetten para da kazanıyor. Ayrıca, bir anekdot daha söyleyeceğim: Geri kazanım katılım payı adı altında maktu bir vergi vardır. Plastik poşet kullandığınızda bu maktu vergi otomatik olarak geri kazanım için yani geri kazanım ve geri dönüşüm faaliyetleri için bir fonda birikir fakat söz konusu maktu vergi yüzde 25, kâğıt torbanın KDV oranı yüzde 1 yani orada da söz konusu market ayrıca bir kazanç elde ediyor fakat bütün yükümlülüğü, bütün zor kısmını vatandaşın sırtına yüklüyor. Sağ olsun, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız verdiğimiz tavsiye kararının akabinde çok hızlı bir şekilde harekete geçtiler, hem söz konusu markete hem bu minvalde hareket eden diğer bütün perakendecilere ulaşacak şekilde bir genelge gönderdiler ve söz konusu marketler -şu anda müşahede ediyoruz, ben yerinde de gittim, birkaç sefer incelemede bulundum- şu anda plastik poşeti vatandaşımızın hizmetine sunmuş durumdalar. Tabii, biz, burada bir gelir kaybı, devletin bir gelir kaybı varsa bunun da söz konusu marketten tahsil edilmesi veya geriye dönük bir borç çıkarılması yönünde de Gelir İdaresi Başkanlığıyla yazıştık. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın Genel Müdür Yardımcısı Gürsel Erul Bey var burada. Ben onun şahsında Bakanlığın bütün çalışanlarına, Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum çünkü hassas bir konuydu.

Normal şartlarda bakarsanız şey gibi gözüküyor, işte plastik poşet kullanmak çevreye daha fazla mı zarar veriyor? Sayın milletvekillerim, Değerli Başkanım; biz bunu da araştırdık. Söz konusu bilimsel raporlarda şunu net olarak görüyoruz ki plastik poşetlerin geri dönüşüm kısmı çok daha kolay, çok daha masrafsız. Ayrıca, söz konusu marketin müşterilerine dayattığı kâğıt poşet daha eve gitmeden yırtılıyor fakat bizim milletimiz o plastik poşeti alıyor, bir kere 2'nci bir kullanımda bulunuyor, nihai, son 3'üncü kullanımda da çöp poşeti olarak kullanıyor; 3 farklı kullanımı söz konusu, bu açıdan da vatandaşa çok daha ekonomik geliyor. Dolayısıyla vatandaşın bu açıdaki serzenişini de haklı görerek tavsiye kararı verdik. Tavsiye kararımıza da Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız çok ivedi bir şekilde uyum gösterdi, kendilerine teşekkür ediyorum.

Beni sabırla dinlediğiniz için saygılarımı arz ediyorum efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Yıldız'a teşekkür ediyoruz.

Söz konusu tavsiye kararına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yapılan işlemler hakkında Komisyonumuza bilgi vermek üzere Çevre Yönetimi Genel Müdür Yardımcısı Sayın Gürsel Erul'a söz veriyoruz.

Sayın Erul, buyurun lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI GÜRSEL ERUL - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Kamu Denetçiliği Kurumunun kıymetli denetçileri, kamu kurum, kuruluşlarından katılan kıymetli katılımcılar, değerli hazırun; hepinizi şahsım ve Bakanlığımız adına saygıyla selamlıyorum.

Malumunuz olduğu üzere, kıymetli Gazi Meclisimiz 2019 yılında plastik poşetlerin ücretlendirilmesiyle ilgili olarak 2872 sayılı Çevre Kanunu'yla bir düzenleme yaptı. Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi, iklim kriziyle mücadele kapsamında bir artı değer kazandırabilmek ve çöp poşeti veya poşet kullanımını azaltmak amacıyla bu poşetler ücretli hâle getirilerek kullanımın azaltılması hedeflendi. Bu hedefle, aslında Bakanlık olarak, ülkemizde çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi, karbon salımının azaltılması adına bir adım atılmıştı, önemli bir adım ve çok ciddi de kazanımlar oldu. Ancak taşıma ekipmanı olarak kullanılan bu poşetlerin kullanım sonrası çevre ve insan sağlığını önlemesi adına da geri kazanımı yapılarak ekonomiye artı değer kazandırmak ve karbon ayak izini azaltma yönünde çalışmalar yürütülmeye de devam ediliyor.

Bizim de bilgimizin dışında, daha sonra bizi Kamu Denetçiliği Kurumunun bilgilendirmesi sonrası haberimizin olduğu bir olay oldu. Bazı marketlerin plastik poşeti 1 TL'ye vermek yerine çok kullanımlık veya tek kullanımlık kâğıt poşetleri veya bez poşetleri veya yarı plastik diyebileceğimiz malzemeden yapılmış tek kullanımlık malzemeleri ciddi rakamlara, 15 TL'lere satıldığı yönünde bilgiler gelince... Bakanlık olarak zaten var olan ambalaj atıkların yönetimi ve tek kullanımlık plastiklerin kullanımına ilişkin usul ve esaslarla ilgili olarak belirlemiş olduğumuz hükümlere baktığımızda, böyle bir şeyi yapamayacağını, mutlaka ama mutlaka plastik poşeti bulundurması gerektiği, talep edilmesi hâlinde alternatif taşıma ekipmanlarının da ücretli veya ücretsiz olarak verilmesi yönünde mevcut bir düzenlememiz var yönetmeliğimizde ve usul esasımızda. Buna aykırı olarak hareket edildiği tespit edildi ve 2025 yılında bir yazı yazılarak -bütün kamu kurum kuruluşları, sektörler, marketler ve zincir marketler, tamamına- herkesin plastik poşet bulundurması gerektiği yönünde talimat verildi. Plastik poşet bulunduruluyor, istenmesi hâlinde alternatif ve çok kullanımlık taşıma ekipmanı... Burada da taşıma ekipmanının çok kullanımlık olması şartıyla bu getirildi. Şu anda uygulamamız bu yönde, herhangi bir aksama olması durumunda yine gerekli müdahaleyi yapacağız.

Konuyla ilgili olarak tabii, vatandaşımızın hassasiyeti ve Kamu Denetçiliği Kurumumuzun bize yapmış olduğu bilgilendirme sonrası aksayan hususu düzelttiğimizden dolayı ve amacına uygun olarak işletildiğinden dolayı kendilerine teşekkür ediyoruz.

Şahsım ve Bakanlığım adına saygılar sunuyorum.

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Genel Müdür Yardımcımıza paylaştığınız bilgilerden ve sunduğu katkıdan dolayı teşekkür ediyoruz.

Komisyon üyelerimizden söz almak isteyen var mı?

Gülizar Vekilim, buyurun lütfen.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ben de teşekkür ediyorum.

Ben daha önce çevre hukuku konusunda ciddi çalışmalar yürütmüş bir milletvekili olarak bu konuda konuşmam gerekiyor diye düşündüm. Ben öncelikle Kamu Denetçiliği Kurumuna tekrar teşekkür ediyorum. Böyle bir konuda vatandaş lehine emsal teşkil edecek bir tavsiye kararını yerine getirmiş olmasını ve aynı zamanda da bu konuda Bakanlığın bu karara uyarak bir çalışma yürütmesini hak arama anlamında önemli ve kıymetli bulurum ancak plastik poşetlerin ücretli olmasına ilişkin yasa teklifinde partim adına konuşmacı olarak ben vardım. Çevre ve Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısıydım o dönemde ki o dönemki itirazlarımızı da dile getirmiştik.

Evet, doğada plastiğin kaybolması gerçekten çok uzun zaman alıyor ve hem çevre ve doğa hakları adına olumsuzluk hem de karbon ayak izinin düşürülmesine engel teşkil edecek, karbon sorununu artıracak bir materyal olduğunu hepimiz biliyoruz ve plastik konusunda daha önce de bir tavsiyem vardı: Tek kullanımlık plastik malzemelerin, materyallerin de yasaklanmasının çevre sağlığı adına, bizden sonraki nesillere aktaracağımız sağlıklı, yaşanabilir bir çevre bırakma adına önemli olduğunu da ifade etmiştim.

Şimdi, bu tavsiye kararına göre marketin plastik poşet bulundurma zorunluluğu var fakat bu plastik poşetin, bunun kullanımını azaltmak adına çıkarılmış bir yasa ve yönergesi, genelgelerimiz var. O zaman acaba şöyle bir formül geliştirilemez mi: Tabii, bu Kamu Denetçiliği Kurumu için değil yani onlar bir vatandaşın hak arama özgürlüğü ve hak arama yollarının gereğini yerine getirmek adına böyle bir tavsiye kararında bulunmuş. Çevre anlamında, çevrede daha kolay toprağa karışabilmesi, daha kolay kaybolması anlamında kâğıdın birçok anlamda plastiğe göre de daha üstün özellikleri var. Keşke bütün vatandaşlarımız çok bilinçli bir şekilde plastiklerin geri dönüşüme gönderilebilecek... Yani yerinde ayrıştırma ya da toplamayı keşke sıfır atık projesi kapsamında hayata geçirebilsek ama biliyoruz ki bu plastik poşetler, baktığımızda, yol güzergâhlarında, birçok yerde doğaya serbestçe bırakılıyor ve gerçekten çok ciddi de bence çevre kirliliği ve doğamızın tahribi anlamında da sorun yaratıyor. O zaman şu yapılamaz mı: Plastik poşet bulundurma zorunluluğu yerine kâğıt poşetlerin ve diğer doğaya dost olan materyallerin kullanılmasının teşvik edilmesi ve bu miktarın teşvik anlamında plastik poşetten daha ucuza satılmasının sağlanabilmesi Bakanlık tarafından mümkün kılınabilir mi? Çünkü Kamu Denetçiliği Kurumu bu başvuru üzerine bu çalışmayı yapmış ve maliyetinin çok düşük olduğu, KDV oranının çok düşük olduğu... Yani aslında baktığımızda plastik poşetten daha ucuza mal edilebilecek bir materyal kâğıt poşet. Bakanlık olarak, bulundurma zorunluluğu, evet, var ama bunu sağlamak yerine kâğıt poşetlerin bedelinin daha düşük tutularak kâğıt poşete özendirilmesi noktasında bir çalışma yapılabilir diye düşünüyorum.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Maliyeti çıkartılır yani.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Tabii ki.

O anlamda, hani madem plastik kullanımını azaltmak istiyoruz, karbon salımını azaltmak ve karbon ayak izi meselesinde bir başarı ve gelecek nesiller için yaşanabilir bir çevre bırakmak istiyoruz, o zaman plastik poşeti zorunlu kılmak, paralı kılmak yerine aslında yani doğada daha çabuk kaybolabilen, daha çabuk doğaya karışabilen kâğıt poşetlerin daha ucuza satılması yönünde Bakanlık olarak bir çalışma yapılabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ederiz Gülizar Vekilim.

Adem Vekilim, buyurun

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben de teşekkür ediyorum öncelikle.

Verdiğimiz bu tavsiye kararı sadece başvuru vatandaşları kapsamıyor, tüm kurumu ya da o zincir market dediğimiz marketi kapsıyor. Peki, o zincir marketin bu tavsiye kararına uyup uymadığı noktasında bir denetim mekanizmamız var mı, onu bir sormak istedim.

Bir de ben de Gülizar Hanım'a katılıyorum. Bir taraftan iklim yasası çıkarıyoruz, bir taraftan poşetlerin paralı olmasını getirerek aslında aşırı kullanımını engelleyici bir yasa çıkarıyoruz, vatandaşımızı bu yöne teşvik ediyoruz, öbür taraftan da böyle bir uygulama olmuş oluyor. Vatandaşın talebi açısından doğru bir tavsiye kararı ama genel anlamda baktığımız zaman biraz çelişen bir karar gibi geldi bize.

Bir de mesela bu zincir market dediğimiz market -Genel Müdür Yardımcımız da ifade etti- belki 1 liralık poşeti 15 liraya satarak aslında buradan kazanç sağlıyor, sonra da size savunmasında diyor ki: "Ben çok çevreciyim, çevreyi düşündüğüm için biz buna..." Madem çevrecisin -güzel bir şey, çok güzel bir şey- o zaman bu poşeti ücretsiz ver ki çevre daha iyi şekilde olmuş olsun. İşte öyle bir mekanizmayı tartışmamız, Bakanlık olarak, milletvekili olarak burayı nasıl güçlendirebiliriz; belki bu bize biraz ışık tutmuş oldu.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Başkaca söz almak isteyen?

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Sayın Başkanım, konunun hassasiyetinden dolayı kısa bir cevap verebilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Yıldız, kısaca buyurun lütfen.

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Teşekkür ediyorum değerli milletvekillerimizin değerlendirmeleri için.

Öncelikle, zincir marketlerin söz konusu yönetmelik kapsamında ücretsiz poşet vermeleri yasak yani bir kere, çevreyi korumak adına kanun koyucunun sınırlaması burada buradan başlıyor yani plastik veya kâğıt, ücretsiz verilmesi yasak.

İkincisi, son olarak Çevre Bakanlığımızın göndermiş olduğu genelgede verilen poşetlerin ikinci defa da kullanılabilmesinin öngörülmesi gerekiyor yani siz bunu aldınız, evinize götürdünüz, geri bir daha kullanabilirsin. Maalesef, market alışverişleri ağır olduğu için kâğıt poşetler market alışverişi için uygun poşetler değil. Market alışverişini kâğıt poşetlere koyduğunuzda çoğu zaman evi bulamazsınız.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Yok, sağlam yapıyor.

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Yani çoğu zaman evi bulamazsınız. Sayın vekillerim, öyle sanıyorum ki pahada ağır olmayan şeyler şey yapıyorsunuz ama şimdi, ben...

AHMET SALİH DAL (Kilis) - 15 kiloluk bir karpuz değil tabii ki de ama kâğıt poşetler de sağlamdır yani o marketlerde verilen beyaz poşetten de 2 kilo domates düşüyor alttan. Bakanlık bir fiyat araştırması yaparak "Şu boyuttaki şu kâğıt poşet şu fiyata satılacak." diye bütün marketlere bir bildirim yapar.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Yani kâğıdın gramajı anlamında daha kaliteli yapılabilir. Ben çocukluğumda parça başına kâğıt poşet yaparak -eğitim hayatımı- kazanmaya çalışan biriyim. Gazete kâğıtlarından biz yapardık, parça başına kese kâğıdı satardık, parça başına siparişleri yapardık ve gayet de dayanıklı olurdu. Evet, ikinci defa kullanım kıymetli, dayanıklılık önemli ama bizim yaşanabilir bir çevre sorumluluğumuz daha büyük.

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Kuşkusuz öyle Sayın Vekilim, paylaşıyoruz onu. Bakanlığımızla da bu görüşmeleri yapıyoruz.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanlığımızdan söz almak isterseniz bu konuya dair...

Buyurun lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI GÜRSEL ERUL - Sayın Başkan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak döngüsel ekonomi, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri bizim şiarımız malum ve bugün uluslararası arenada bu poşetlerin ücretlendirilmesiyle birlikte çok ciddi bir ilerleme kaydetmiş olan Sıfır Atık Projesi'nin sahibiyiz, sözcüsüyüz ve temsilcisiyiz. Birtakım marketlerin daha fazla para kazanabilmek adına yapmış olduğu bu şeyi biz tasvip etmedik zaten, mevzuat altyapımız da buna müsaade etmeyen bir yapıydı, buna müdahale ettik. Şu an mevcut, bir tek sözü edilen market değil bütün zincir marketlerde plastik poşet ücretini bu şekilde dizayn ettik. Zira bir taraftan Sıfır Atık Forumu'na bir taraftan COP31'e ev sahipliği yapan bir Bakanlık olarak bizim böyle bir şeyi tartışıyor olmamız bile yanlıştı ama bu poşeti mutlaka paralı yapmak zorundaydık. Hatta rakamı da biraz daha artırmamız gerekiyor çünkü biz hidrokarbon ve türevlerini üreten bir ülke değiliz yani petrol ve petrol türevlerinden üretilen şeylerin tamamında dışa bağımlıyız. Bunun yerine alternatif taşıma ekipmanlarını mutlaka ama mutlaka kullanmamız gerekiyor. Kendi ülkemiz adına, çevrenin korunması adına, iklim kriziyle mücadele adına bunu yapmak zorundayız ama bu noktada tabii, biz plastik poşet ücretine 1 TL dediğimiz zaman insanlar birden bire ayağa kalkıyor ve itirazlar geliyor. Tek kullanımlıklar da yine aynı şekilde Sayın Vekilim. Tek kullanımlıklarla ilgili çalışmamız var, yol haritamız var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Şu an COP31'e giderken tek kullanımlık plastik materyalleri yasaklamak bence çok güzel bir cevap olur ev sahibi olarak.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI GÜRSEL ERUL - Yani her an her şey olabilir, her şey mümkün.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Evet, konu anlaşılmıştır, teşekkür ediyoruz Bakanlığımıza.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI GÜRSEL ERUL - Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinden alınan bilgilerle 2025 yıllık raporunun ilgili bölümlerinin incelenmesi neticesinde Kamu Denetçiliği Kurumunun önerileri doğrultusunda işlem tesis etmek suretiyle diğer kurumların ortalamasından daha fazla uyum göstererek duyarlılık sergileyen ve bu anlamda öne çıkan üç kurum tespit etmiş bulunmaktayız. Bunlar: Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü; Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı; Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği.

Bu kurumlarımızın yanı sıra şikâyet başvurularının dostane çözüm usulüyle sonuçlandırılmasında gösterdiği başarılarıyla öne çıkan bir kurumumuz daha bulunmaktadır. Bu kapsamda, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı 2025 yılı içerisinde 24 adet başvurunun dostane çözüm usulüyle sonuçlandırılması suretiyle dikkat çekmektedir. Özellikle göç ve göçmenlere yönelik hizmetlerin yürütülmesinden sorumlu temel kurumlardan biri olan Başkanlığın görev alanına giren uyuşmazlıklarda dostane çözüm usulünün etkin şekilde işletilmesine yönelik yaklaşımı ve Kamu Denetçiliği Kurumuyla sergilediği iş birliği kayda değer bulunmuştur. Bu nedenle, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığını da dostane çözüm kararları kapsamında toplantımızın bu bölümünde dinlemeyi uygun gördük.

Şimdi, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün kendilerine gönderilen 194 tavsiye kararına yüzde 93,75 oranında uyum sağlayarak diğer kurumların ortalamasına kıyasla çok daha yüksek düzeyde olumlu yaklaşım sergilediği görülmüştür. Genel Müdürlüğümüzün görev ve yetki alanına giren başvurular hakkında öncelikle ilgili Kamu Denetçimiz Sayın Ertunç Erkan Balta'ya söz veriyorum.

Sayın Balta, buyurun lütfen.

KAMU DENETÇİSİ ERTUNÇ ERTAN BALTA - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, sayın kurum temsilcileri; ben de sözlerimin başında saygılar sunuyorum.

Başında bulunduğum birimin bakmış olduğu kurumlardan bir tanesi adalet Dolayısıyla, ceza ve tevkifevleriyle ilgili şikâyetler de benim başında bulunduğum birime geliyor ve sayıca da Kurumumuza yapılan müracaatların, şikâyetlerin sanıyorum yüzde 13-14'ü sadece ceza ve tevkifevleriyle ilgili şikâyetlerden oluşuyor. Cezaevlerimizde bugün -bir iki gün evvel Sayın Genel Müdürümüzle görüştüğümüzde net rakamı da öğrenmiş oldum- 420 bin mahpus var yani tutuklu ve hükümlü bulunmakta. Dolayısıyla bu, Türkiye nüfusunun herhâlde yüzde 0,5'ine falan tekabül eder. Yani Türkiye nüfusunun yüzde 0,5'i Kamu Denetçiliği Kurumuna gelen şikâyetlerin yüzde 13-14'ünü oluşturuyor. Dolayısıyla en çok şikâyetin geldiği kurumların başında olduğunu burada ifade etmek istiyorum. Bu, tabii, o kurumdaki işlerin kötü olduğundan, kötü idare edildiğinden kaynaklanmıyor; orada bulunan vatandaşlarımızın hayatının her yönünü kamu hizmeti teşkil ediyor yani yattığı yer, yemeği vesaire. Dolayısıyla oradaki her sıkıntısını kolaylıkla Kamu Denetçiliği Kurumuna taşıyabilmeleri ve biraz da buna vakti olmaları sebebiyle bu kurumumuzdan gelen şikâyetler sayıca fazla. Ben bugün Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzü Sayın Komisyonumuzun da takdirleriyle taltif etmek, onları takdir etmeyi çok isabetli, yerinde buluyorum. Elbette fiziki şartlar, imkânlar sebebiyle her türlü bizim tavsiye kararımız belki şikâyetçinin istediği zamanda yerine getirilemiyor ama Genel Müdürlüğümüzün yaklaşımı fizikî bakımdan imkân bulduklarında o kararlarımız doğrultusunda bunu yerine getiriyorlar.

O yüzden, aynı zamanda, yine şikâyetlerle ilgili olarak Genel Müdürlükle yapmış olduğumuz yazışmalarda, onlarla olan iş birliği noktasında da Genel Müdürlüğümüz çok ciddiylet işini takip ettiği için ben de Türkiye Büyük Millet Meclisimizin değerli üyeleri, Komisyonumuz huzurunda Genel Müdürlüğümüze teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Denetçimize teşekkür ediyoruz katkıları için.

Şimdi, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Sayın Çelebi Yılmaz'a söz veriyoruz.

Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÇELEBİ YILMAZ - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, değerli kamu denetçilerimiz ve kamu kurumlarının değerli yöneticileri; ben de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Kamu Denetçiliği Kurumumuzu ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yürüttüğü denetim faaliyetlerini son derece kıymetli buluyoruz. Ceza infaz hizmetleri insan hakları boyutunun son derece güçlü olduğu bir kamu hizmetidir. Bu nedenle, denetim mekanizmalarını yalnızca bir kontrol aracı değil aynı zamanda kurumsal gelişimi sağlayan, eksikleri görmemize yardımcı olan ve hizmet kalitemizi yükselten önemli bir fırsat olarak görmekteyiz. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü olarak Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu, Türkiye Büyük Millet Meclisi başta olmak üzere bütün ulusal denetim mekanizmalarıyla yapıcı, şeffaf ve iş birliğine dayalı bir ilişki yürütmekteyiz.

Yine, nitekim insan hakları büromuz tarafından yalnızca 2025 yılı içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonundan gelen 1.960, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonundan gelen 217, yine İnsan Hakları Komisyonunun incelemesinden gelen 150, Kamu Denetçiliği Kurumundan gelen 1.486 ve hükümlü ve tutukluların yakınlarından gelen 1.400, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdindeki 167 ve Anayasa Mahkemesi bireysel başvurularına ilişkin 502 dosya olmak üzere toplam 5.882 başvuru ve bilgi talebi değerlendirilmiş ve cevaplandırılmıştır. Bu rakamlar, ceza infaz sisteminin çok yoğun bir denetim ve inceleme sürecine tabi olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda kurumlarımızın bilgi paylaşımı ve iş birliği konusundaki hassasiyetlerinin de bir somut göstergesidir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiyelerini ve dostane çözüm kurallarını dikkatle takip ediyoruz, uygulamaya aktarılacak hususları titizlikle değerlendirmekteyiz. Bu süreçler sayesinde hem mevzuatımızı hem de uygulamalarımızı geliştirme imkânı buluyoruz. İnsan hakları alanında sürekli iyileşme anlayışının ancak bu tür yapıcı geri bildirim mekanizmalarıyla mümkün olduğuna inanıyoruz. Bugün burada bu anlayışla bulunmaktayız. Yine, ceza infaz sistemlerinin daha geliştirilmesi için insan onurunun korunması, temel hak ve uygulamaların güçlendirilmesi amacıyla Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile Türkiye Büyük Millet Meclisimizin katkılarını son derece önemli bulmaktayız.

Bu vesileyle, başta Kamu Denetçiliği Kurumu olmak üzere süreci katkı sunan tüm kuruluşlara teşekkür ediyor, toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum, saygılarımı sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Genel Müdürümüze teşekkür ediyoruz sunmuş olduğu katkılardan dolayı.

Konuyla alakalı söz almak isteyen vekillerimiz var.

Ali Vekilim, buyurun lütfen.

ALİ BOZAN (Mersin) - Öncelikle, Başdenetçimiz, denetçilerimiz ve kurumlardan gelen arkadaşlarımızın hepsini saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, aklıma geçen yıl yaptığımız görüşme geldi. Geçen yıl biz özellikle verilen tavsiye kararlarına uyma oranı nedeniyle Adalet Bakanlığına bir ödül takdim etmiştik. Şimdi, evet, değerli arkadaşlar, buradaki rakamlar doğru. Sözlerim Kamu Denetçiliği Kurumuna değil bu arada yani orası en nihayetinde kendisine yapılan başvurularla bağlı, başvuruların gereklerinin yerine getirilip getirilmediğiyle sorumlu. Ama şunu ifade edelim: Değerli arkadaşlar, burada rakamlar doğru ama gerçekler maalesef bambaşka. Az önce arkadaşımız ifade etti, şu an mevcut cezaevlerinde kalan tutuklu ve hükümlü sayısı 420 bin. Peki, kapasite ne? Kapasite 300 bin yani kapasite 300 binken 420 bin kişinin orada barındırılması, barınmak zorunda olması başlı başına bir hak ihlali.

Yine, aynı şekilde dedim ya, rakamlar farklı, gerçekler bambaşka. Geçen yıldan bu yana aradan bir yıl geçti, İdare Gözlem Kurullarının bu keyfi kararlarında herhangi bir değişiklik yok. Şu anda, emin olun, cezası kesinleşen, kendisine "Gel, teslim ol." diye davetiye gönderilen ya da hakkında yakalama kararı çıkan yurttaşlar şunu yapıyor biliyor musunuz, diyor ki: "Gidip hangi şehirde teslim olayım?" Niye? Şundan kaynaklı: Çünkü İdare Gözlem Kurulları o kadar keyfi davranıyor ki... Bir ilin bakın, bir ilin iki farklı ilçesi arasında farklılık var. İnsanlar bizi arıyor, diyor ki: "Kesinleşmiş cezam var, ben gidip hangi cezaevine teslim olayım?" Bunun sebebi ne? Bunun sebebi, cezaevinden cezaevine uygulama farklı, cezaevinden cezaevine keyfiyet derecesinde farklılık var arkadaşlar; işte, tam da bu nedenle dedik ya, rakamlar farklı maalesef gerçekler farklı.

Şu anda birçok cezaevinde sağlık hakkına erişimde sorun var, hastanelere ulaşım da sorun var. Bugün cezaevinde olmayıp dışarıda olan yurttaşlar dahi hastanelerden randevu almakta zorlanırken cezaevinde bulunan vatandaşlar bundan çok daha büyük sıkıntılar yaşıyor. Hadi diyelim, hastaneye sevk kararı verildi, bu defa ağız içi arama. Ağız içi aramayla ilgili biz Mecliste defalarca konuştuk, Bakanlıkla defalarca görüştük ve somut çözüm önerileri de sunduk yani burada, evet, bir güvenlik kaygısı var, bu güvenlik kaygısının nasıl bertaraf edilebileceğine dair de somut çözüm önerilerinde bulunduk ama hâlen bazı cezaevlerinde ağız içi arama işkencesi devam ediyor.

Yine, arkadaşlar, az önce söyledim ya, kapasite 300 bin, mevcut 420 bin. Peki, bu insanlar nerede yatıyor? Yerde yatıyor arkadaşlar, yerde yatıyor, kapı diplerinde yatıyor. O nedenle diyorum ki yani rakamlar ile gerçekler arasında fark var.

Yine, gerçekten kalabalıktan dolayı, özellikle yaz aylarında havanın çok sıcak olduğu yerlerde, kaldıkları odada nefes alamayan mahpuslar var; bu da başka bir gerçeklik.

Yine, hâlen bu ülkede özellikle yaz aylarında günün sadece belli saatlerinde su verilen cezaevleri var arkadaşlar. Bunu sadece cezaevlerinde bulunan mahpuslar bize iletmiyor, ziyaret ettiğimiz cezaevlerindeki personel de aynı şikâyetle bulunuyor çünkü personelin evi hemen cezaevinin yanı başındaki lojman, diyor ki "Tamam, işte, günde iki saat su veriliyor ama benim evim 10'uncu katta, bana su gelmiyor." Bunlar gerçek, evet, bunlar cezaevlerinin tamamında olan uygulamalar değil ama maalesef cezaevlerinde bu gerçeklik var.

Yine, Adalet Bakanlığı demişken, hiç bitmeyen yargılamalar -evet bu bir Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün konusu ve sorunu değil ama- istinaf mahkemelerinde, Yargıtayda yıllarca bekleyen dosyalar. Tam Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün konusuna gireyim cezaevinde olması sebebiyle; bugün bu ülkede infazını tamamlamış, cezası kesinleşse cezaevinden tahliye olacak ama dosyası istinafta ya da Yargıtayda karara bağlanmadığı için cezaevinde kalan yurttaşlar var maalesef. O nedenle, ben dedim rakamlar ile gerçekler arasında çok büyük fark var.

Geçen sene biz aynı eleştirileri yeniden yapmıştık. Sayın Müdürümüz şunu söyleyebilir: "Ya, bunların hepsini niye bana söylüyorsunuz? Bismillah, ben göreve daha yeni geldim, üç aydır görevdeyim." Bu arada, görevinizden dolayı kutluyorum. Ama esas olan yönetimdir; evet, şahıslar değişir, değişecektir, esas olan oradaki devamlılıktır; bu nedenle Sayın Genel Müdüre biz eleştirilerimizi iletiyoruz. Dileğim, temennim odur ki bir sene sonra yeniden buraya geldiğimizde, gerçekten az önce bahsettiğim cezaevlerinde yaşanan sıkıntılardan hiçbir şekilde bahsetmemek, bu sıkıntı ve sorunların çözülmesidir. Çare nedir? Çare şu: Özellikle cezaevleriyle ilgili çağdaş, adil bir infaz düzenlemesine ihtiyaç var bu ülkede çünkü şu anda cezaevlerinde dört beş farklı infaz rejimiyle cezaevinde kalan insanlar var; 1/2 yatan var, üçte 1 yatan var, üçte 2 yatan var, dörtte 3 yatan var, dörtte 4 yatan var. Artık bu infaz meselesinin, infaz rejimi meselesinin bu ülkenin gündeminden çıkması gerekiyor diyorum.

Tekrardan hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz.

Mustafa Vekilim, buyurun lütfen.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün verilen kararlara yüksek orandaki uyumu yani oran olarak baktığımız zaman aslında yüzde 100'e tekabül ediyor zaten diğeri, bu oran çok yüksek bir oran.

Tabii, Genel Müdürlüğümüzle biz Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu olarak beraber çalışıyoruz. 3686 sayılı Yasa çerçevesinde 1990 yılında İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu kurulmuş ve bir gelenek olarak da her yasama döneminde mutlaka Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu da kurulmuş. Kendi geleneği olan ve özellikle hükümlü ve tutuklu hakları açısından insan hakları yönüyle de ciddi katkılar sunmuş olan bir Komisyon, bütün siyasi partilerin temsilcileri var. Sizlerle beraber biz inceleme ziyaretlerinde bulunuyoruz, 28'inci Yasama Döneminde 12 cezaevine 13 ziyaretimiz oldu ve bizim raporlarımıza burada çoğu kez de hiçbir muhalefet şerhi koyulmadı çünkü söz konusu olan insan hakkıdır. Dolayısıyla Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün de eğer bir kişi hakkında tutuklama kararı varsa tutuklu kaldığı süre içerisinde, eğer hükümlü ise de hükmünün insan hak ve hürriyetlerine, insan onuruna yakışır bir şekilde infazı noktasında gayretini biz görüyoruz, bunu bütün milletvekilleri olarak görüyoruz.

Tabii, insan hakları konusu dinamik bir alan. Sayın Genel Müdürüm, şu anda hizmet ettiğiniz kurum son derece önemli bir kurum, nazik bir kurum. Belki tutuklu ve hükümlü olunmadığı için dışarıda çok basit gibi görünen bir talep içeride gerçekten önemli bir insan hakkı talebi oluyor. Nakillerden sağlığa erişim, açık ve kapalı görüşmelerin tam ve istenildiği kadar yapılması gibi, koşullardaki hükümlü ve tutuklu sayısı gibi, personelin hükümlü ve tutuklulara tavır gibi birçok alandaki konuları Parlamantonun denetleme görevi çerçevesinde ziyaretlerle takip ediyoruz. Raporlarımızı da hem Türkiye Büyük Millet Meclisiyle hem de kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumunun bu alanımızla ilgili verdiği kararların... Son söz olarak, hukuk devletiyiz dolayısıyla bütün kurumlar hukuka uymaya, insan hakkını, hürriyetini muhafaza ederek, onu koruyarak hukuka uymaya büyük bir gayret ortaya koyuyor. Sizin verdiğiniz kararlar bu anlamda hakikaten bize ışık tutuyor, kurumumuzun da bundan istifade ettiğini görüyoruz, tebrik ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz.

Gülizar Vekilim, buyurun lütfen.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğündeki yeni göreviniz için sizi kutluyorum, kolaylıklar ve başarılar diliyorum öncelikle.

Evet, 420 bin mahpustan bahsedildi, kapasitenin çok çok üstünde bir yoğunluğun olduğu aşikâr ve bu, hem Bakanlık tarafından hem de bu alanda çalışma yürüten tüm taraflarca kabul edilen bir durum. Bunun çözümü şuradan geçebilir diye düşünüyorum: Ceza hukukumuzda tutuklama istisna, tutuksuz yargılama esastır. Bu kuralın hayata geçirilmesi, tutuklamanın bir istisna... Kanunda sayılı olan koşulların gereğinin yerine getirilmesi şeklinde mahkemeler tarafından uygulanabilmesinin belki de bu yoğunluğu nispeten azaltabilecek bir çözüm olacağını ifade etmek isterim.

Birçok arkadaşımızın, sayın vekillerin ifade ettiği konulara değinmeyeceğim. Özellikle kadın cezaevleri ve tutukevleri ziyaretlerimizde bana iletilen, kadınlara özel bazı konuları ifade edeceğim ve tabii ki diğer cezaevlerinin de birçoğunda var. Şöyle: Önce, cezaevi kantinlerinde satılan ürünlerin çok pahalı ama bir o kadar da kalitesiz olduğuna ilişkin ciddi şikâyetler var ve bu ürünlerin hem çeşitlendirilmesi hem kaliteli olanların cezaevinde bulunması hem de -cezaevi koşullarında ekonomik anlamda zaten gerçekten çok zor durumda yaşayan yurttaşlarımız var- bu ürünlerin daha ucuza ama daha kaliteli ve çeşitli hâle getirilebilmesinin sağlanması talebi var.

Kadın hijyen setlerinde çeşitliliğin artırılması, sadece pedle sınırlı kalınmaması, diğer hijyen malzemelerinin kullanımı için cezaevinden hastaneye veya başka bir yere zorunlu nakillerin ya da zorunlu götürülmelerin gerektiğine ilişkin bize bilgiler geliyor. İşte, ped dışındaki diğer hijyen malzemelerini kullanmanın bir zorunluluk olduğuna ilişkin rapor gerektiğini ifade ediyorlar. Bu konuya da bir çözüm üretilmesi ve kadınların bu hijyen setleri konusundaki çeşitliliğin artırılması taleplerinin de yerine getirilmesi için biz de onların sesi olarak size bunu iletmış olalım.

Yine, temiz suya erişim bir insan hakkıdır. Cezaevlerinde musluk suyunun birçok yerde kullanılmadığı, musluk suyunun içilmesinin mümkün olmadığına ilişkin bildirimler var. Kantinlerden alınan pet şişelerdeki suların da fiyat olarak -az önce ifade ettiğim gerekçelerle- çok yüksek olduğu ve cezaevindeki hükümlü ya da tutukluların temiz suya erişim noktasındaki hak ihlallerini bize iletiler. Bu konunun da mutlaka bir çözüme kavuşturulması ve temiz suya erişim hakkının gereğinin de tabii ki güvenli gıdaya erişim hakkının gereğinin de yerine getirilmesini bir talep ve zorunluluk olarak size iletmış olalım.

Yine, ceza ve tevkifevlerindeki infaz koruma memurlarının talepleri var. Bu talepleri sanıyorum bir yasal düzenlemeyle çözülecek. Ceza infaz kurumlarında görev yapan infaz koruma memurlarının özlük hakları arasındaki adaletsizliğin de giderilmesinin gerektiğini ben de Komisyon tutanaklarına şerh düşmek bakımından ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz Vekilim.

Buyurun Vekilim.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Teşekkürler Başkanım.

Ben de Genel Müdürümüzü tebrik ediyorum, hayırlı olsun, Rabb'im hayırlı hizmetler yapmayı nasip etsin.

Biz de Mustafa Başkanımızla Tutuklu ve Hükümlü Alt Komisyonunda bulunuyoruz dolayısıyla birçok cezaevini birlikte geziyoruz. Cezaevlerinden bize gelen en çok şikâyet, en büyük şikâyet -Ali Bey'in de ifade ettiği gibi- kalabalıklık. Bazı yerlerde nöbetleşe yatan insanlar olduğu söyleniyor yani gündüz birileri yatıyor, gece birileri yatıyor, yatağı paylaşıyorlar; çoğunda yerde yatan mahkûmlar da gördük. Bu anlamda, tabii, bunu mevcut cezaevi şartlarımız, cezaevi sayımız bunlarla değerlendirdiğimiz zaman bir çözüm bulma imkânı sanki göremiyoruz gibi böyle baktığımızda ama çözmek zorundayız bunu; ya cezaevi yaparak ya da mevcut durumu daha hafifleterek çözmek durumundayız. Bununla alakalı hem bizlerin hem sizlerin hem diğer milletvekillerimizin, Genel Kurulumuzun buraya çözüm bulması gerekiyor. İşte, bununla alakalı, infazla ilgili tartışmalar her zaman yapılıyor.

Ben her zaman, her yerde söylediğimi burada da ifade ediyorum: Matematiğin en temel kuralı basitliktir, en karmaşık soruyu bile basite indirgeyip basitle çözerseniz doğru sonuca ulaşırsınız. Karmaşık yapmaya gerek yok. Ceza infaz uygulamasını da en basit şekilde uygulanabilir hâle getirdiğimiz takdirde aslında birçok şeyi kendiliğinden çözmüş oluyoruz.

Şimdi tutuklu-hükümlü sayısına baktım Google'dan ama bilmiyorum tabii, doğru mu yanlış mı; 63 bin tutuklu deniliyor. Doğru mudur Genel Müdürüm?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÇELEBİ YILMAZ - Şöyle, şunu söyleyeyim: Bugün itibarıyla 426 bin hükümlü-tutuklu bulunmakta. Bunun yüzde 15'i tutuklu, geri kalan yüzde 85'i hükümlü olmakta.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Yatak veremediğimiz tutuklu-hükümlü var mı Genel Müdürüm?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÇELEBİ YILMAZ - Yatak veremediğimiz yok.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tamam. Çünkü bu insanlar bizim yani devletin hüküm ve tasarrufu altında.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÇELEBİ YILMAZ - Onlar devlete milletin bir emaneti.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tabii, bir emanettir. Yani bu yatak konusunda, onunla ilgili varsa bir çözüm öneriniz, çalışmanız, Bakanlığa ileteceğiniz, bizimle paylaşacağınız, onu da paylaşırsanız sevinirim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz Vekilim.

Mehmet Vekilim, buyurun lütfen.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, kıymetli arkadaşlarım, Sayın Genel Müdürüm; öncelikle hepinizden özür diliyorum, geç kaldım ama konuya vâkıf olmaya çalıştım.

Nihayetinde, cezaevlerimiz olduğundan bugüne kadar her zaman problemler olmuştur. O günün şartları içerisinde, farklı dönemler içerisinde cezaevlerimizde sıkıntılar yaşanmıştır ama ben bunların hiçbirinin olumsuz ve kötü niyetle değil şartlarından kaynaklanan, gerek fiziki şartlardan gerek personelden kaynaklanan sıkıntı olduğunu düşünüyorum.

Allah hayırlı uğurlu etsin, yeni görevinizde başarılar diliyorum ve bu problemleri bilen birisi olarak da zatinalinizin bu konuda önümüzdeki dönemde yeni reformlar, yeni çalışmalar ortaya koyacağını ve sonuçta orada yatan insanların da hükümlülerimizin de tutuklularımızın da ailelerinin de çok daha rahat edeceği bir ortam olacağı düşüncesi içerisinde başarılar diyorum efendim hepinize.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz Mehmet Vekilim.

Evet, Sayın Genel Müdürüm, buyurun lütfen Sayın Yılmaz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÇELEBİ YILMAZ - Sayın vekilimiz idare gözlem kurulu kararlarıyla ilgili çekincelerini belirtti. İdare gözlem kurulu kararlarımız mevzuat dâhilinde kişilerden oluşmakta. Bunların belirlemiş olduğu objektif kriterler doğrultusunda değerlendirilmekte ve verilen kararlara karşı infaz hâkimliği ve infaz hâkimliği kararına karşı da ağır ceza mahkemesine başvurulabilmekte. Hani bununla ilgili özel bildiği bir yer varsa -yer, kurul, kişi- onunla ilgili bize bildirsin, biz onunla ilgili süreç de başlatabiliriz Sayın Vekilim.

Diğer konu da sağlıkla ilgiliydi. Sağlık ilgili, bizim hemen hemen her cezaevimizde aile hekimimiz bulunmakta, aile hekimimiz mesai saatleri içerisinde çalışmakta. Eğer bir üst basamak sağlık kuruluşuna gitmek gerekiyorsa aile hekiminin kararı doğrultusunda biz bunu hemen hızlı bir şekilde en yakın bir üst basamak sağlık kuruluşuna sevkini sağlamaktayız.

Diğer bir konu da su tüketimiyle alakalı. Yine, biz hemen hemen her kurumumuzda günlük 50 litre sıcak su, 150 litre de soğuk su her hükümlü-tutukluya vermekteyiz. Yine, onunla ilgili de eğer hani kişi anlamında bildiği bir yer varsa bize bildirsin, biz o anlamda da gerekeni yaparız.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Müdürüm, Bakırköy Kadın Cezaevi.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÇELEBİ YILMAZ - Tamam, onu ben araştırayım.

Yine, sayın vekilimiz, hijyen malzemeleriyle alakalı özellikle kadın cezaevlerini söyledi. Bizim, kadın cezaevlerinde hijyenle alakalı depolarımız bulunmaktadır ve burada maddi imkânı olmayan kadın hükümlü-tutuklulara ücretsiz hijyen desteği sağlamaktayız Sayın Vekilim.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Müdürüm, sadece ped veriliyor, ped alerjisi olan çok fazla sayıda kadın var Bakırköy Cezaevinde, oradan örnek vereyim. Tampon kullanması gerekiyor, onun için de hastaneden rapor alınması zorunluluğu getiriliyor. Bu da bence insan onuruna çok uygun bir şey değil.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÇELEBİ YILMAZ - Depolarda ben de inceledim, gördüm, hani yeteri kadar hijyen...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ped var Sayın Müdürüm, tampon yok.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÇELEBİ YILMAZ - Onu da not alabiliriz.

Yine, söylediğiniz gibi, hükümlü-tutuklu oranı şöyle, hükümlü yüzde 85, tutuklu oranı da yüzde 15; tüm genelinde 426 bin.

Benim söyleyeceklerim bundan ibarettir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz Sayın Genel Müdürüm.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, kendilerine gönderilen tavsiye kararlarının büyük çoğunluğunu uygulamak suretiyle diğer kurumlarımıza örnek teşkil etmiştir. Komisyonumuz adına Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüze tebrik ediyoruz, gösterdikleri hassasiyetten dolayı teşekkür ediyoruz. Toplantımızın sonunda, kendilerini uğurlamadan önce kamu denetçilerimizle birlikte plaket takdim etmek istiyoruz.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) Başkanlığının kendilerine gönderilen 5 tavsiye kararının tamamını uygulamak suretiyle yüzde 100 oranında uyum sağladığı görülmüştür.

ÖSYM Başkanlığımızın görev ve yetki alanına giren başvurular hakkında, öncelikle, ilgili Kamu Denetçimiz Sayın Özcan Yıldız'a söz veriyoruz.

Sayın Yıldız, buyurun lütfen.

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Sayın Başkanım, tekrardan çok teşekkür ediyorum.

Tabii "5 tavsiye kararına uyum" deyince belki oradan sayı az gözükebilir, öncelikle onu ifade edeyim. Biz kurumlarımızla iletişiminizi, tavsiye kararına gelmeden önce, dostane çözüm yoluyla öncelikle deniyoruz. Yani bizim ilk yaptığımız şey, vatandaşın şikâyet başvurusu bize ulaştığı andan itibaren öncelikle vatandaşı arayıp vatandaşın arzuhalini bir de sözlü olarak dinlemek, hemen akabinde idareyle görüşme gerçekleştirip konunun çözümüne matuf olup olamayacağımızı değerlendirmek. Bu anlamda, 5 tavsiye kararının dışında, ÖSYM Başkanlığımızla 2025 yıl içerisinde 126 tane dostane çözüm kararı, 4 tane de gönderme kararı üzerine çözüm olmak üzere -5 tane de tavsiye kararı- 135 dosyanın 135'inde de muvaffak olduğumuzu ve idarelerimiz ile vatandaşımızın sorununu çözdüğümüzü ifade etmek isterim Sayın Başkanım.

Tabii, ÖSYM Başkanlığımızla ilgili, daha çok, adayların sınavlara ilişkin başvuruları geliyor. Bir anekdot aktaracağım değerli milletvekillerimize. İzmir'de bir üniversiteye konuşmacı olarak davet edilmişim, kurumumuzun hak arama yollarını gençlere anlatıyordum. Orada, geçtiğimiz sene takvim yılında hiç olmamasına rağmen yazılı bir YDS sınavının icra edilmesi hususunda ÖSYM Başkanlığımızı ikna ederek yeni bir sınav eklendi takvime, onu ifade ettim. Tabii, öğrenciler çok memnun oldular. Sonra

üniversitemizin rektör yardımcısı İzmir ilinin ÖSYM koordinatörümüş, dedi ki: "Sayın Başkanım, Allah razı olsun, yaptınız sınav... Biz o temmuzun sıcağında, o kısa sürede bu sınavı gerçekleştirene kadar... Hayatımızın en zor bir ayıydı."

Bu anlamda da ÖSYM Başkanımız Profesör Doktor Sayın Bayram Ali Ersoy'a, Başkan Yardımcımız Profesör Doktor Mustafa Doğan Bey'e, ayrıca 1. Hukuk Müşavirimiz Abdülkerim Gökler Beyefendi'ye çok teşekkür ediyoruz. Çünkü Sayın Başkanım, vatandaşın şikâyeti bize geldiği andan itibaren ÖSYM Başkanımızla iletişim kurmamız iki saati bile almıyor, çok iyi bir kanalımız var ve bu kanal sayesinde sorunların büyük bir kısmını dostane çözüyoruz. Kendilerine kurumsal olarak teşekkürlerimizi arz ediyorum, saygılarımı iletiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın denetçimize teşekkür ediyoruz.

Şimdi ÖSYM Başkan Yardımcımız Sayın Profesör Doktor Mustafa Doğan'a söz veriyoruz.

Sayın Doğan, buyurun lütfen.

ÖSYM BAŞKAN YARDIMCISI MUSTAFA DOĞAN - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, ÖSYM'yi herkes yakından takip ediyor, biz de içindeyiz bunun. Dışarıdan görünüş itibarıyla kapalı bir kurum özelliği taşıyor. Bir kere bu yüzden kendimizi çoğu zaman ifade edemiyoruz. Yani elli yıldır böyle; bu, bugün, yarın, dün değil. Yaptığı iş gereği hassas davranıyoruz. Tabii, bu hassasiyetin getirdiği birçok iş ve eylem var arka planında. Bunlardan bir tanesi de -devletin resmî kurumları başta olmak üzere- özellikle üst düzey iş birlikleri ve veri paylaşımı, bilgi paylaşımı. Bunların çoğu adayla ilgili gibi görünse de aslında başka birçok konuda da biz bu iş birliklerini yapıyoruz. Bunun bir amacı var, kuruluş itibarıyla elli yıldır geliştirilen birçok şey... Katkı yapanlara da teşekkür etmek gerekiyor buradan. Gerçekten, dünyada -bunu ifade ederken rahatlıkla söylüyoruz- her ne kadar eleştiresek de aslında eşi benzeri de az görülen bir kurum özelliği taşıyor. Yani bu kurumun özelliği, 75'in üzerinde tekil sınav yapıyor. Yani tekil sınavdan kastımız şu: Biz YKS'ye 1 sınav diyoruz ama içinde 3 sınav yani 3 oturum, artı 15'e yakın alan var. Yani bunu çarptığınızda korkunç bir rakam elde ediyorsunuz ve 13 milyon... Çin haricinde dünya üzerinde böyle bir aday ve sınav sayısı yok, bunu açıkça söylüyoruz. Ona rağmen, yapısı gereği, hizmeti gereği kendisini çok ifade edemeyen, açıklayamayan -belki de buna da ihtiyaç da yok çok fazla- ama kurumsal iş birlikleri anlamında üzerine düşen sorumluluğu da yerine getiren bir kurum. Somut iş yaptığı için etkisi çok fazla, tüm vatandaşları ilgilendiriyor. Dolayısıyla çarpan etkisi çok yüksek. Dolayısıyla hassasiyet gerekiyor, özveri gerekiyor gerçekten ve dikkat gerekiyor, ilgi gerekiyor aslında. Bunu da yıllar içinde zaten kendine has kılmış bir kurum.

Birçok kurumla, fiiliyat anlamında gerçekleştirdikleri farklı iş birlikleri var dedik. Mesela bazılarını sınav yapıyoruz biz, Adalet Bakanlığı da dâhil sınav yapıyoruz; Millî Eğitim Bakanlığı, işte YÖK ve benzeri, Sağlık Bakanlığı, birçok kurumla bu anlamda bir iş birliğimiz var, çok yakın temasımız var. Bazı kurumlarla hem sınav yapıyoruz hem başka iş birliklerimiz var. Mesela Adalet Bakanlığına hem sınav yapıyoruz hem davalarına konu oluyoruz. Ama bu anlamda, özellikle bu toplantı özelinde belirtmek istediğimiz bir şey var ki Kamu Denetçiliği Kurumu gibi, CİMER gibi kurumlarla da tek yönlü bir ilişkimiz var aslında. Yani vatandaş şikâyetinde bulunuyor veya mağduriyetini yazıyor ya da bir isteğini yazıyor; çok minimum düzeyde olduğunu biliyoruz, sayılar onu söylüyor zaten ve biz çok şükür ki -sayın denetçimin de ifade ettiği gibi- yüzde 100 oranında karşılık verdik. Bu hani bizim için büyük bir şey. CİMER'de de benzer bir durum var. Yani CİMER başvuruları çok daha yüksek çünkü "A" yazıp gönderen de var; hiç olmamış, bir hayalî kurguyu yazan da var, hepinizin malumu ama bunlara bile biz cevap veriyoruz gerçekten. Bu anlamda, böyle bir kurumun böyle bir şey iletilmesinden de memnun ve mutluyuz; onu da özellikle belirtelim. Çünkü biz yapıyoruz ama bir gözün denetlediğini ya da vatandaşla bir irtibat sağladığını... Bizim çağrı merkezlerimiz var, vatandaş direkt ulaşabiliyor vesaire, bunlar bizim yönümüzle ilgili ama özellikle Kamu Denetçiliği gibi bir kurum aracılığıyla bize gelmesi, bunların çözüme ulaştırılması, bir öğrencimizin ya da bir adayımızın bile mağdur duruma düşürülmemesi bizim açımızdan mutluluk verici.

Bu anlamda, özellikle Özcan Bey'le bire bir, Sayın Başkanım ile Başkan Bey'in bire bir iletişimleri, sağ olsunlar, gerçekten somut çözümlere ulaştıran iş birlikleri anlamında ifade ediliyor. Bu anlamda tekrar teşekkür ediyorum.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - ÖSYM Başkan Yardımcımıza teşekkür ediyoruz.

Konuyla ilgili söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

ÖSYM Başkanlığı, kendilerine gönderilen tavsiye kararlarının tamamını uygulamak suretiyle diğer kurumlarımıza örnek teşkil etmiştir. Komisyonumuz adına ÖSYM Başkanlığımızı tebrik ediyor, gösterdikleri hassasiyetten dolayı kendilerine şükranlarımızı sunuyoruz. Toplantımızın sonunda, kendilerini uğurlamadan önce kamu denetçilerimizle birlikte plaketteğini takdim etmek istiyoruz.

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin (TÜRMOB) kendilerine gönderilen 215 tavsiye kararının 211'ini uygulamak suretiyle tavsiye kararlarına yüzde 98,14 oranında uyum sağladığı görülmüştür.

TÜRMOB'un görev ve yetki alanına giren başvurular hakkında, öncelikle, ilgili Kamu Denetçimiz Sayın Yıldız'a söz veriyoruz.

Sayın Yıldız, buyurun lütfen.

KAMU DENETÇİSİ ÖZCAN YILDIZ - Sayın Başkanım, tekrardan teşekkür ediyorum, sabrınız için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Tabii, Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği çok kıymetli bir sınav yapıyor. Yeminli mali müşavirlik sınavları öyle sanıyorum ki Türkiye'deki en ağır sınavların başında geliyor. Dolayısıyla, bu kadar ağır ve sorumluluğu bu kadar fazla olan bir sınava ilişkin itirazların da olması gayet tabiidir. Göreve geldiğimizde, söz konusu sınavların itirazlarına ilişkin detaylı bir izahat verilmesi, yeniden değerlendirilmesi konusunda idarenin, daha doğrusu Odanın net bir tavrı vardı ve uygulamıyordu, tavsiye kararlarımıza uymuyordu fakat biz göreve gelir gelmez, hemen Odanın o dönemki Başkanı Emre Kartaloğlu Bey'le iletişime geçtim şahsen, akabinde bütün yönetim kurulu üyeleriyle ve ilgililerle geniş kapsamlı, binin üzerinde toplantı yaptık, Sayın Başdenetçimizin de Başkanlık ettiği, şu anki Başkanımız İrfan Hüseyin Yıldız Bey de söz konusu toplantıda vardı. Geniş istişarelerin neticesinde şu sonuca vardık: Detaylı bir şekilde itiraz edilen sınav adaylarının sınav kâğıtlarının tekrar komisyon marifetiyle, detaylı bir şekilde kendilerine cevap verilmesi

hususunda mutabık kaldık ve sağ olsunlar, ben çok teşekkür ediyorum hem önceki Başkanımız Emre Kartaloğlu Bey'e hem İrfan Hüseyin Yıldız Bey'e hem şu an aramızda bulunan TESMER koordinatörü Ali Rıza Eren Bey'e, avukatımız Zehra Nur Hanım'a çok teşekkür ediyorum. Geçmişe dönük, Sayın Başkanım yani bizim görevde olmadığımız geçmişe dönük de bütün o adayların başvurularını çıkardık, detaylı bir şekilde oturduk, mutabık kaldık ve geçmişe dönük de tavsiye kararlarımıza uyum iradesi gösterdiler. Sayın Başkanım, ifade ettiniz, 215 kararın 211'ine uydular. Burada 4 tane karar var, aslında bu 4 karara da uymuş idare fakat kişi ya sınavı geçmiş bize başvurduktan sonra ya mahkeme kararıyla sınavına ilişkin yeni bir durum gerçekleşmiş. O 4 kararın da böyle bir istisnası var aslında yüzde yüz bir uyum var. Bu açıdan da kendilerine çok teşekkür ediyorum.

Huzurlarınızda da saygılarımı arz ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Denetçimize teşekkür ediyoruz.

Şimdi TESMER Koordinatörü Ali Rıza Eren Bey'e söz veriyoruz.

Sayın Eren, buyurun.

TESMER KOORDİNATÖRÜ ALİ RIZA EREN - Sayın Başkanım, değerli komite üyeleri, kurumların değerli temsilcileri, Kamu Denetçiliği Kurumumuzun değerli denetçileri; TÜRMOB mali müşavirlik mesleğinin tüm alanları konusunda faaliyet gösteriyor. Tabii ilgi alanımız özetle şurası: Ekonominin kayıtlanması ve bu kayıtlamayla ilgili vergisel sonuçların, sosyal güvenlik sonuçlarının ilgili idarelerle paylaşılması ve özellikle de yatırımcılara doğru verilmesiyle ilgili ama bugün burada Kamu Denetçiliği Kurumunun çok özel bir faaliyet alanı konusunda sizlerin karşısındayız. Birçok faaliyetimiz var, bu faaliyetlerimizden sadece biri kimin muhasebe meslek mensubu olacağı, bu mesleği intisap edeceğiyle ilgili Sayın Başkanım. İşte, biz burada çok farklı sınavlar yapıyoruz. Sayın Denetçimiz çok güzel özetlediler, dediler ki: "Yeminli Mali Müşavirlik Sınavı TÜRMOB'un yaptığı sınavlardan en önemlisi." Gerçekten önemli, on gün süren bir sınav yapıyoruz, klasik bir sınav çünkü devlet adına bir mühür kullanımı var. Vergi yükümlülerinin, girişimcilerin vergisel sonuçlarının doğruluğu konusunda müşterek ve müteselsil sorumluluk üstlenecekler. Bu nedenle ağır bir sınav, doğru bir sınav, bu nedenle on gün yapıyor.

Şimdi, burada sınavımız klasik yöntemle yapılan bir sınav. Kanun gereği oluşturulmuş bir sınav komisyonumuz var. Sınav komisyonumuz sınavı yapmakla görevli. Soruları hazırlıyor, cevapları hazırlıyoruz, sınavı değerlendiriyor, sonucu açıklıyor, sonrasında bir de itirazı, aday itirazlarını değerlendiriyor. Klasik sınav olması sebebiyle bu sürecimiz oldukça uzun ve meşakkatli geçen bir süreç, sınavın yapılması ve yürütülmesi süreci. Bu aşamada sınav katılımcıları aslında elde ettikleri bir sonucun değiştirilmesi, puanın artırılmasıyla ilgili bir talepte bulunuyorlar. Konu şikâyet değil efendim, konu bir talebin yerine getirilmesi, esasen bir geçerli puana doğru yükseltilmesi şeklinde bir talep. Bu nedenle, belki Kamu Denetçiliği Kurumu başvurularının şikâyetten ziyade talep yerine getirilmesi şeklinde değerlendirmesi uygun olabilir.

Burada TÜRMOB adına bir şeyi ifade etmek istiyorum: TÜRMOB demokrasinin gelişimi anlamında üzerine düşen her şeyi ciddiyetle yerine getirmeye çalışıyor. Dilekçe hakkına saygı duyuyoruz. CİMER başvurularının tamamına ve tamamına hiçbir zaman basmakalıp cevaplarla değil, özüne inerek cevap vermeye çalışıyoruz. Kamu Denetçiliği Kurumu başvurularımızı önemsiyoruz ve onlardan bize gelen gönderme kararlarını ve tavsiye kararlarını kendimiz için bir ders olarak alıyoruz. Öncelikle teşekkür etmek istiyorum. Her satır yazınızı, her kelimenizi önemsiyoruz, kendimize dersler çıkartıyoruz efendim. Bu anlamda bir birim oluşturduk, Avukat Nur İnal Hanım'ın çalıştığı birim, zaten hukuk birimi özellikle bu konuda üzerine düşeni yapıyor ama biz de ayrıca teknik süreçlerin yerine getirilmesi için bir birim oluşturduk. Sınav cevap kağıtlarının tamamını çıkarıyorsunuz, her 10 sınav konusu için sayfalar dolusu sınav cevap kâğıdı, komisyon kararlarını size iletiyoruz, gerçekten büyük meşakkat var. Övgüleriniz için de teşekkür ediyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Teşekkür ediyoruz.

TESMER KOORDİNATÖRÜ ALİ RIZA EREN - Burada bulunmaktan bu nedenle onur duyduk, gurur duyduk ama bir konunun çözülmesini istiyoruz efendim. Konu şu: Sınavda her katılımcının başarı sağlayamadığı kesin. Bu, ÖSYM için de böyle; her katılımcı istediği puanı bir şekilde alamıyor. Öyleyse her katılımcı kanun gereği hak sahibi olduğu davayı açabilmek için Kamu Denetçiliği Kurumumuzu sadece ve sadece dava açma zaman aşımı süresini uzatmak için kullanmamalı. Bu yönde sanıyorum bir yasal düzenleme gerekiyor. Sizler konuşurken yönetmeliğe de defalarca defalarca baktım, notlar aldım. Efendim, tek amaç şu olmamalı: Bu güzel değil bunu açan kişiler açısından. Kamu Denetçiliği Kurumuna müracaat edecek, bu arada da dava açmayla ilgili gerekçeli savunmasını yazacak, bunu da sadece bizi ve sizleri yorarak yapacak. Bu doğru bir amaç değil ama bizim açımızdan sizler önemlisiniz, demokrasinin gelişimi açısından önemli ve hepimiz inanın sizlerin raporlarınızdan, kararlarınızdan ders çıkartıyoruz kendimize.

Efendim, çok teşekkür ediyorum bu konuşma fırsatını verdiğiniz için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Eren, teşekkür ediyoruz.

Söz almak isteyen üyelerimiz var mı?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Gülizar Vekilim, buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Gülizar Vekilim, yoklama varmış.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Olabilir, ben çok uzun konuşmayacağım zaten yani konuşma hakkım var, değil mi?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Evet.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ben, öncelikle TÜRMOB TESMER Koordinatörümüze çok teşekkür ediyorum. Kendisi benim aynı zamanda hemşehrimerdir. O nedenle, bir kez daha mutlu olduğumu ifade etmek isterim. Şundan dolayı: Hak arama yollarına ve yöntemlerine bu kadar hassasiyetle yaklaşıyor olmaları, CİMER başvurularına bu kadar hassasiyetle ve ayrıntılı yanıt veriyor olabilmeleri gerçekten yurttaşlarımız açısından, hepimiz açısından da çok kıymetli. Ben aynı hassasiyetin bütün bakanlıklar için de sirayet etmesini, örnek olmasını temenni ediyorum.

Sayın Denetçimiz "215'te 215 olarak kabul edilmelidir." dedi. Bundan dolayı da teşekkür ediyorum. Tabii ki Kamu Denetçiliği Kurumunun bu hak arama yöntemlerinden, yollarından biri olması hasebiyle Kuruma gösterdiğiniz hassasiyet için de ayrıca sizlere

teşekkürlerimi ifade ediyor, hassasiyetleriniz, hak arama yolları ve yöntemlerine ilişkin özverili çabanız için de ayrıca sizleri kutluyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Gülizar Vekilim, teşekkür ediyorum.

Başkaca söz almak isteyen arkadaşımız? Yok.

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) kendilerine gönderilen tavsiye kararlarının neredeyse tamamının uygulanması suretiyle diğer kurumlarımıza örnek teşkil etmiştir. Komisyonumuz adına TÜRMOB'u tebrik ediyor, gösterdikleri hassasiyetten dolayı teşekkür ediyoruz. Toplantımızın sonunda kendilerini uğurlamadan önce Kamu Denetçilerimizle birlikte plakelerini takdim etmek istiyoruz.

Son olarak, Kamu Denetçiliği Kurumuyla yaptığımız istişarelerde şikâyet başvurularının dostane çözüm usulüyle sonuçlandırılmasında gösterdiği başarıyla öne çıkan İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı hakkında görüşmeleri açıyorum. Göç İdaresi Başkanlığımızın görev ve yetki alanına giren başvurular hakkında öncelikle ilgili Kamu Denetçimiz Fatma Hanım'a söz vermek isteyeceğim ama bildiğim kadarıyla Fatma Hanım'ın sağlık problemi vardı; kendisine çok geçmiş olsun diliyorum.

Gıyabında Kamu Denetçimiz Sayın Makas, buyurunuz.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Fatma Benli Yalçın Hanımefendi'yi niyabeten birkaç kelime söylemek isterim. Kendisinin sağlık problemi olduğu için kendisine de şifa diliyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumu olarak mülteci ve uluslararası koruma alanındaki başvuruları insan odaklı ve çözüm temelli bir anlayışla ele alıyoruz. Amacımız, uyuşmazlıkları mümkün olduğunca tavsiye kararına gitmeden dostane bir şekilde çözmek, böyle bir yaklaşım sergiliyoruz. Bu kapsamda başvurular öncelikle Göç İdaresi Başkanlığı ve taşra teşkilatıyla doğrudan iletişime geçerek çözüme kavuşturulmaya çalışılıyor. Bu bağlamda üç başvurunun yaklaşık biri dostane çözümlerle çözüme kavuşturuluyor. O bakımdan, memnuniyetle ifade etmek isterim ki Göç İdaresi Başkanlığımızın merkez ve taşra teşkilatının sergilediği bu yapıcı, hızlı, çözüm odaklı ve hakkaniyetli yaklaşımı sayesinde -biraz önce söylediğim gibi- 2025 yılı içerisinde yaklaşık yüzde 30'u aşan bir dostane çözüm kararı vermiş olduk.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Çok güzel.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Bu sonuç çok önemli. O bakımdan idaremizi ve temsilcilerini burada kutluyoruz ve kendilerine yine Kamu Denetçiliği Kurumuyla bu yapıcı iş birliğinin de devam etmesini temenni ediyoruz.

Saygılarımla efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Kamu Denetçimiz Sayın Makas'a teşekkür ediyoruz.

Göç İdaresi Başkan Yardımcısı Sayın Ramazan Seçilmiş'e söz veriyoruz.

Sayın Seçilmiş, buyurun lütfen.

GÖÇ İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri, kıymetli kamu denetçilerimiz, kamu kurumlarımızın değerli yöneticileri; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Öncelikle, Başkanlığımızı davet ettiğiniz için teşekkür ediyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2025 yılı Raporu'nun değerlendirilmesi neticesinde Başkanlığımızın duyarlılık sergileyen kamu kurum ve kuruluşlar arasında yer almasından büyük bir memnuniyet duyuyoruz.

Başkanlığımız, Kamu Denetçiliği Kurumu başvurularını mevzuat çerçevesinde etkin, hızlı ve çözüm odaklı bir yaklaşımla ele almayı esas alan bir anlayışla hareket etmekte. Bu kapsamda Başkanlığımız hukuk müşavirliği bünyesinde insan hakları birimi kuruldu. Bu birimin kurulmasındaki temel amaç, yüksek yargı organları başta olmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yapılan başvurulara ilişkin etkin ve süratli bir çalışma sistemi oluşturabilmek. Kamu Denetçiliği Kurumuna Başkanlığımızla ilgili yapılan başvurular da bu birimimiz tarafından hassasiyetle ele alınmakta ve hak temelli ve çözüm odaklı bir çalışma anlayışıyla sorunlara, başvurulara cevaplar verilmekte. Süresinde verilen her yanıtı ve çözüme yönelik tesis edilen her işlemi yalnızca bir yasal yükümlülüğü yerine getirmek olarak görmüyoruz, aynı zamanda insan haklarına saygının ve paydaşlarımızla iş birliği içerisinde olduğumuzun bir göstergesi olarak değerlendiriyoruz.

Türkiye olarak göç yönetiminde medeniyet değerlerimizden güç alan hukuk, insan hakları ve millî menfaatlerimiz temelinde hareket etmekte ve dünyaya örnek bir model ortaya koymaktayız. Bundan sonraki süreçte de Kamu Denetçiliği Kurumuyla yakın iş birliği içerisinde hak temelli bir göç yönetimi anlayışını sürdürmeye devam edeceğiz.

Bu duygu ve düşüncelerle tekrar saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Sayın Seçilmiş Başkanımıza teşekkür ediyoruz.

Konuyla ilgili söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Teşekkür ediyoruz.

Göç İdaresi Başkanlığının görev alanına giren başvuruların dostane ve çözüm usulüyle sonuçlandırılmasına yönelik yaklaşımı ve bu doğrultuda ortaya koyduğu iş birliği anlayışı takdire şayan görülmüştür. Komisyonumuz adına Başkanlığımızı tebrik ediyor, gösterdikleri hassasiyetten dolayı teşekkür ediyoruz.

Toplantımızın sonunda kendilerini uğurlamadan önce Kamu Denetçilerimizle birlikte plakelerini takdim etmek istiyoruz.

Değerli üyelerimiz, böylece gündemimize aldığımız kurumlarımızın hepsini dinledik.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2025 Yıllık Raporu'nu ayrıntılı bir şekilde inceleyerek özetlemiş, denetçilerimizi dinlemiş, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirmiş bulunmaktayız.

Raporumuzun oylanması öncesinde müsaadenizle bir on dakika ara vereceğiz.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 17.26

ÜÇÜNCÜ OTURUM
Açılma Saati: 17.40
BAŞKAN: Behiye EKER (İstanbul)
----- 0 -----

ALT KOMİSYON BAŞKANI BEHİYE EKER - Toplantı yeter sayımız vardır.

Değerli üyelerimiz, böylece gündemimize aldığımız kurumların hepsini dinledik. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2025 yıllık raporunu ayrıntılı bir şekilde inceleyerek özetlemiş, denetçileri dinlemiş, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirmiş bulunmaktayız.

Karma Alt Komisyonumuzun çalışmalarının bir raporla Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyona sunulmasını redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunacağım.

Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Alt komisyon raporumuz Dilekçe Komisyonu ile İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyonda görüşülecek ve değerlendirilecektir. Konuya ilişkin nihai rapor ise Karma Komisyon tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulacaktır. Muhalefet şerhleri alt komisyonumuza sunulabileceği gibi bir sonraki aşamada Karma Komisyon raporu içerisinde de sunulabilecektir.

Komisyonumuz adına toplantımıza katkı sağlayan bütün kurum ve kuruluşlarımıza teşekkür ediyoruz. Alt komisyonumuzun çalışmaları boyunca gösterdikleri özveri ve yapıcı katkılarıyla sürecin verimli bir şekilde yürütülmesine önemli katkı sağlayan kamu denetçilerimize çok teşekkür ediyor, görevlerinde başarılar diliyoruz. Ayrıca, alt komisyon çalışmalarımıza değerli katkılarıyla destek veren kıymetli üyelerimize ve toplantılarımıza iştirak eden kurum ve kuruluşlarımızın temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Toplantımızı sonlandırmadan önce Kamu Denetçiliği Kurumumuzun önerileri doğrultusunda işlem tesis etmek suretiyle kurumun kararlarına diğer kurumların ortalamasının üzerinde uyum göstermeleri dolayısıyla bugün dinlemiş olduğumuz Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Sayın Çelebi Yılmaz'a, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkan Yardımcımız Sayın Ramazan Seçilmiş'e; Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkan Yardımcımız Sayın Profesör Doktor Mustafa Doğan'a, TÜRMOB TESMER Koordinatörü Sayın Ali Rıza Eren'e kamu denetçilerimizle birlikte plaketlerini takdim edeceğiz.

Buyurun lütfen.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.44